

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 60 kr.
 Bérmentelen levelek csak ismert korszakból fogadtatnak el.
 Kézirat nem adatik vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozás minden garmondor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HÍRDETTÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes szó után 1 kr.
 Azonfelül bolyg 50 kr.
 Kiemelt díszetű a körzettel ellátott hirdetésekért természetesen minden 10 centiméter után 5 kr számítatik.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetés a „Zemplén” nyomdába küldendő.

1879—1889.

A f. hó 10-ikén tartott közigazgatási bizottsági ülésen általános érdekű jelentést olvasott föl *Nemes Lajos* kir. tanácsos, tanfelügyelő vármegyénk tanügyi viszonyainak fejlődéséről, ugyszintén a népnevelés és elemi tanítás terén a legutóbbi tíz év lefolyása alatt aratott sikerekről.

Sok érdekes és tanulságos van a jelentésben nagy részletességgel felsorolt statisztikai adatok között. Megérdemlik azok a mély értelmű számok, hogy minél nagyobb körben ismereteseleg legyenek és minél többen elmélkedjenek a becses számadatokból levonható tanulságok fölött.

Az 1879—1889. évig terjedő jelentésből közrebocsátjuk a következőket:

Hivatalos működés megkezdésekor, tehát 1879-ben a megyébe kebeleztet 448 község közül 349-nek volt egy vagy több önálló elemi nép iskolája; 79 iskolai tekintetben más községhez volt csatolva, 20 községben a gyermekek iskolai nevelésben és oktatásban nem részesültek. Volt 437 iskola. Ezek között volt 185 magyar, 84 tisztán tót, 100 tisztán ruthén és 68 vegyes tannyelvű. — Ez iskolákon kívül fennállott már a homonnai műfaragó-intézet s három kisedővő intézet. A tankötelesek száma 6—12 éves 33541, 12—15 éves 13621, vagyis 47162; ezek közül iskolába járt 33594. A a népoktatási intézeteknél alkalmazva volt 480 tanító, kik között 225 volt képesített, 255 pedig a tanítói pályára nem volt képesítve; 382 birta a magyarnyelvet, 98 pedig teljesen járatlan volt abban. A népoktatási tanintézetek fenntartására fordított összeg tett 156,098 ftot, mely összegben az államszegély 11,355 ftal szerepelt. A fenti összegből 129,992 ft fordított a tanítók díjazására.

Ha most már az 1879. évi adatokat összehasonlítjuk a fent jelzett 1889. évi adatokkal,*) világosan kitűnik, hogy vármegyénk községei száma az időközben történt ki- és bekebelezések által növekedett 3 mal. Az önálló iskolával bíró községek száma növekedett 1-el; az iskolai tekintetben csatlakozó községek száma 12-vel, minnek szükségképeni következménye az iskolával és

*) A »Vármegyei ügyek« rovatában olvashatók. Szerk.

iskolázással nem bíró községek számának apadása s míg 1879-ben 20 községben nélkülöztek a gyermekek az iskolai nevelést és oktatást, már csak 10 község van olyan, melyeket a legjobb akarat mellett sem lehetett iskolával ellátni, részint a lakosság csekély száma és szegénysége, részint a nagyobb községektől való tavolság miatt. — Az iskolák száma növekedett 38 al, a kisedővődák száma 9 el, s ezen intézeteken kívül szerveztetett 6 iparostanonc iskola és a s.-a.-ujhelyi női ipartanoda. A tiszta magyar tannyelvű iskolák száma növekedett 56-tal, a vegyes tannyelvűeké 122 vel. minnek szükségképeni eredménye a tisztán tót és ruthén tannyelvű iskolák számának apadása, mely 184-ről 44-re szállott le. A tankötelesek száma 2091-gyel apadt ugyan, mi a felvidéki családapák s anyák amerikai kivándorlásának tulajdonítható; azonban az iskolába járók száma emelkedett 6201-gyel, s míg 1879-ben a tanköteleseknek csak 71%-a járt iskolába, már 1889-ben 82%-a részesült iskolai nevelésben és oktatásban.

A tanítók összes száma növekedett 37-tel. A képesített tanítók száma növekedett 162-vel, ellenben a képesítéssel nem bíróké apadt 125-tel. A magyarul tudó tanítók száma növekedett 89-el, a magyarul nemtudóké pedig apadt 52-vel.

A népoktatási intézetekre fordított összeg emelkedett 91,857 ftal; maga az államszegély emelkedett 21,325 ftal. A fenntartási összegből 204,801 ft fordított a tanítók javadalmazására, tehát 74,909 ftal több mint 1879. évben Említésre méltó még, hogy 1879—1889. évig Zemplénavármegye területén 58 új tanítói lakás és 86 új tanterem építetett, s nem számítva fel a községek lakosai és hitközségek tagjai által természetben teljesített munka értékét, az építkezések 118,699 ft. áldozatot igényeltek.

Tekintetes megyei közigazgatási bizottság! Az általam jelzett adatok elég világosan tüntetik fel, miként fogyott azon községek száma, melyekben a tanköteles gyermekek iskolai nevelésben és oktatásban nem részesültek; miként emelkedett népiskoláink száma; miként alakultak át vegyes-tannyelvű iskoláink tiszta magyar tannyelvű iskolákká s a tiszta tót vagy ruthén tannyelvű iskolák vegyes tannyelvűekké; miként növekedett az iskolába járók száma; miként szaporodtak a tanítói pályára képzett és képesített tanítók; s a vármegye közönségét elemi csapások dacára mily óriási összeggel szaporodott a népoktatási intézetekre fordított összeg! Ugy hiszem ez adatok világosan igazolják, hogy Zemplénavármegye anyagi erejéhez mérten mindent megtett a magyar nemzeti népoktatás érdekében, s tíz éven keresztül kifejtett munkássága eredményére nyugodtan tekinthet vissza, mert ez csak áldáshozó lehet magára a népre, áldáshozó e megyére, áldáshozó a magyar nemzet, a magyar állam jövője érdekében. S hogy e megye tanügyi fejlődésében mindenütt szembetűnő a magyar hazafias irány: ez köszönhető a vármegye hazafias gondolkodásu polgári és egyházi hatóságainak; köszönhető magának a szlávajku lakosságnak, egyházi előjáróinak mert ezek a maguk szegénységükben és nyomorukban is mindenkor erősen ragaszkodtak s ragaszkodnak e haza földéhez; s örömmel közeledtek szívben és nyelvben a magyar lakossághoz mint testvéreikhez, tudván azt, hogy az egymásiránti szeretet, s békés együttlét teheti őket s velok együtt szerencsésé és boldoggá e hazát!

Isten legjobb áldása legyen a szent ügyön! Az ég kegyelme szálljon mindazokra, kik a népnevelés ügyének előmozdításán egész erejükkel fáradoznak: a nemzet nap-szamosaira, Zemplénavármegye néptanítóira, tanteszületereire és hatóságaira.

Siker koszorúzza, elősmerés jutalmazza önfeláldozó, nemes munkájukat!

Vármegyei ügyek.

A közigazgatási bizottság főispán ömélőtségének előlülése mellett legutóbb f. hó 10. én tartott ülést, melynek ügymenetét a következőkben adjuk elő; — az alispáni jelentés a közbiztosági állapotokat, kivált Ujhelyben, szomorúnak jelezvén, felhívták a járási főszolgabírák, hogy a portyázó csendőrséget fokozott éberségre utasítsák. Amerikába kivándorolt január hóban 108 egyén, visszajött 38. A kivándorlók legnagyobb része a közép-járársokból való, a felső járársokból csak egy-két egyén szánta rá magát a bizonytalan utra. Zugiskolát nem találtak. — A kártekonny vadak pusztítása végett Sztarina község határában tartatni kért hivatalos hajtóvadást megengedtetett. — *Molnár Béla* dr., küldöttségi elnök, előterjesztette hogy a *Szoták Isván*, butkai körjegyző ellenében fogantatott helyszíni vizsgálat súlyosabb beszámítás alá eső tényeket nem derített ki, és a panaszos folyamodásokban felsorolt konkrét eseteket

Bezzeg a mióta beütött a nagy rend összes kényelmetlenségeivel, vege mind ennek. A rozoga bubos kályhát kiszorította előbb a divatos »krakkói.« Efemer szereplés után azonban tuladtak rajta, amiért hogy igen szép volt, de hát majd megfagyunk mellette. Azután jött a még divatosabb »meidinger«, ez már nem is szép, mindazáltal széles mint az április. Néha szédülünk a melegtől s ugyanakkor a hátunk fázik — mások pedig fázunk végig... tertium non datur. A viselt ócska kanapékat pedig felváltották a tetszős, disznóbőrrel bevont, fényes rézsűzögekkel körülvett pamlagok. De hát, sajnos, azokon csak ülni szabad, úgy pedig *Károly* bátyánkon kívül más szunyókálni nem tud, én legalább nem.

És ahogy változott a butor meg egyéb, azonképen csipősödött meg a régi jó szokások helyébe lépett modern alapszabályzat. Azelőtt az fizetett tagsági díjat, aki akart. Bezzeg most minden fertály-esztendőben azzal fogadott *Lajos*, — még el nem csapták — hogy »kmáson: itt a nyuta, méstetik tán kifizetni.« S vagy kifizeted, vagy bepöröl és megegyezkél a professzionátus fiskális. Pedig isten látja, hogy a fizetési pontosságot nem magyar ember találta föl, a ki készségesen beáll akármiféle egyesületbe. legyen az bármiszinű »kereszt«, »korcsolya«, »menhely.« »floxera irtó«, »állatvéd«, »gazdasági«, »kultur.« »satt«, de fizetni, pláne pontosan fizetni — olyan nincs! Ez a ros Európai szokás még nem tudott kifogni rajtunk. Csakhogy ha ma a bagatell biráskodással, amely köztudomásulag olyan meleg

TÁRCA.

Hamvazó-szerdán.

— »Zemplén« számára írta: *Kapás.* —

Megszűnt a zaj. Észbontólag
 Nem zeng a hur vig dallamot!
 Oly néma csend közt bujdosik
 A serleg is, mint kárhozott.

Megszűnt a zaj. Az arcokon
 Derű helyett boru tanyáz,
 Mely kacagott, sir most a kedv,
 Miként a nagy halottasház!

Megszűnt a zaj. De kél a vád,
 Mit tenger mélyen rejt a szív;
 Az öntudat e vádakat
 Lemosni mind, szorongva hív!

Egy csöpp öröm, tengernyi bu...
 Arasznyi fény és ölnyi árny...
 Muló csillám, örök sötét...
 Hömpölygő hab a hab után...

Marék por a mindenségéből...
 Kéjszunnyadás, ölé álom:
 Az élet ez! tudja a nép,
 Eléje bár nem is tárom.

S fölkel a nép és vándorol
 Imádni az isten-eszmét;
 Mely édesít a bu között,
 S a mely öröm sugárt hint szét.

S fölkel a nép; magába szál;
 Elismeri, hogy ő porond;

A szikra ám, mi benne él,
 Az isteni s magasbra ront.

S fölkel a nép. Oltárhoz lép
 Hiuságát hogy törje meg...
 A pap s a jel arra tanít:
 Mik is vagyunk mi emberek?

Te is ott vagy büszke szépség?
 Oh te mélyen elzárt világ!
 Köny ragyog fel szép szemedben,
 Mit megbánás érzete ad?

Nem kutatom, oh légy nyugodt;
 Büszkeséged válasz-falunk...
 De büszkeséged megtörik
 Ha megtudod: csak por vagyunk!

A kaszinóból.

— Az ujhelyi társadalom természetrajza. —

Tempora mutantur... Nem tagadhatom el konzervatív hajlamaimat. Félek minden reformtól, mert hát ugy tapasztalom, hogy minden újításnak a vége, hogy kevesebb szabad mint addig volt, — fizetni meg többet kell. Néhány évvel ezelőtt még patriárhális színezete volt a mi közös otthonunknak, amihez hozzájárult minden, kezdve a becsületes háromlábú kívülfutó vaskályhán, egészen a pomádés fejektől kiszutykosodott kényelmes kanapéig, amelyeken uram-bátyáméknak kerekedett gömbölyűre hájuk a jóízű délutáni horkolásokban, meg a kedélyes pipaszó mellett üzött anekdotálásokban.

Mai számunkhoz egy ív melléklet van csatolva.

részint alaptalanoknak, részint a nevezett jegyző hivataloskodását megelőző időből eredőnek találta. A nyomozati iratok indítványtétel végett a tisztifőügyészek kiadattak. — Az árvászéki elnök jelentése szerint a múlt évből átjött hátralék nagyobb része s összesen 1580 ügydarab nyert elintéztetést. — A főorvos jelentette, hogy az influenza enyhe lefolyású volt, s a vármegye egész területén szűnőfélben van. — A kir. ügyész jelentéséből kiemeljük, hogy a ker. börtön rablétszáma jan. hóban 278 volt, a decemberhez viszonyítva több 15-el. — Kir. tanfelügyelő nagyszabású jelentésében felölelte a vármegye tanügyének tíz éves történetét, melynek egyik tanulságos részletét a vezércikk helyén találják t. olvasóink; de itt is felsoroljuk, hogy a tankerületben van 474 elemi iskola, 6 iparostanuló iskola, 12 kisdédvó, 1 ipartanműhely és 1 női ipariskola, — 21 iskolát fentart az állam, 14-et a község, 133-at a r. kath. 166 ot a g. kath. 102-t az ev. ref. 16-ot az ág. ev. egyház 20-at az izraelita hitfelekezet 3 magán jellegű iskola Tannyelv tekintetében: 241 tiszta magyar, 140 tót-magyar, 50 rutén magyar, 14 tiszán tót és 30 tiszán rutén nyelvű. A tankötelesek száma: 45,071 ezek közül iskolába járt 39,798. A tanítók száma: 517, ezek közül képesítéssel nem bírt: 130. A népoktatás körébe eső intézetekre fordított az 1888/9. évben 256,771 ft ebből az államé: 34,900 ft. A megbüntetett zugtanítóktól s az őket pártoló szülőktől behajtatott: 700 ft. Havi jelentésében dicsérőleg emlékezett meg a szakelődő a bodrogkereszturi, tokaji és tarzali ev. ref. elemi iskoláról, ugyisint az izraeliták tokaji iskolájáról is; a bodrogkereszturi izr. iskolát szándékozával elhanyagolt állapotba találta. A tarzali rk. iskolában is, melynek fentartója a kincstár, sok a kívánnivaló. A Széphalomra kért állami iskola ügyét szíven viseli a kir. tanfelügyelő; mielőtt azonban lépések tételének iránt, hogy Széphalom és a vele jóformán összeépült Ruda-Bányácska részére állami iskola létesítésék: fölkerítte az egyházi hatóságot, hogy a r.-bányácskai rk. iskolában okleveles tanítót alkalmazzon. Ha ez irányban célt nem érne, előterjesztést fog tenni a sürgtetett állami iskola érdekében. — *Chyzer Kornél* dr. indítványozta, hogy a vármegyei közélet legutóbbi mult ciklusának kormányzati eredményeiről jelentések készíttessenek s ezekből, tanulságul a multnak s követendő példál a jövő számára, egy bizottság emlékkönyvet szerkeszteszen s annak kinyomatásáról és értékesítéséről gondoskodjék. Az indítvány elvben helyesléssel fogadtatott s fölkerített indítványozó, hogy a derék munka prospektusát a jövő ülésre mutassa be. — *Vladár Emil*, közgazdasági előadó, az alom- és takarmányszalma hiányából származott válságos helyzet könnyítése érdekében felhívta a gazdaközönség figyelmét Szabolcsvármegyére, honnan az alom- és takarmányszalma kellő készletben s méltányos áráért beszerezhető. Ezzel kapcsolatban felolvastatott *Baross* miniszternek a vármegye gazd. egyesületéhez intézett leírata, melyben tudatta, hogy az államvasutak, ugyisint a M. É. K. V. és a kassa oderbergi vasutvonal a legmesszebb menő díjmérsékletet hajlandók nyújtani a takarmány szállításáért hozzájuk folyamodó egyes gazdáknak. — *Andrássy Sándor* gf. olcsó munkások szerződésének végett felhívta a gazdaközönség figyelmét a trencsénvármegyei *Zsolna* vidékére, honnan ő erőteljes férfi munkásokat 55 krnyi, nő munkásokat 45 krnyi napi bérért fogadott föl gazdaságába öt hónapi munkaidőre. Az ideszállítás költségeit szerződött, a visszautazás költségeit szerződők viselik s kötelesek a mezei gazdálkodás

szeretettel védi az adóst, nem boldogul a fiskális, akkor pedig késedelmeskedő atyámfia kiteszik a szürödöt neked is, meg ráadásul a fiskálisét is, (amint hogy nem régebben igen kifelé állt a gömbölyü ábrázatu *Móci* barátunk szekerének a rudja.) Ime egy gravámmal több. Nincs respektus a nemzeti géniusz iránt. Arról már nem is beszélék, hogy az öblös tájékpípát is kitiltották, mert hiszen *Wekerle* óta ugy se volna mit szívn belőle. De hogy az ember akár a billiard, akár a kaláber játék hevében hangos kifejezést ne adhasson egy-egy elvesztettnek jószolt „parthie” váratlan fordulat következtében való megnyerése fölött érzett örömeinek — az már valóságos merénylet személyes szabadságunk és egyéni sajátságaink szittyva mivolta ellen. Valamikor passzió volt hallgatni *Edus* barátunkat, amikor egy sikerült dákó-művelet után egészséges bariton hangját megszerzve akkorát bödített, hogy a ventilátorok lomha lapát kerekerei mentül forgásnak eredtek tőle. Vagy ha *Gyuri* bácsit fölbozantottak olyan formán, hogy egy némely „jó! becsinált!” labdát elakartak tőle disputálni a partnerei, volt olyan ribillió, amelyre összeszaladtak olvasóiból, kártyaszobából s amire még a sarki fazekas is felriadt delutáni szendereből. Ilyenkor aztán *Gyuri* bácsi először is szétütött az okvetetlenkedő partnerek és kárörvendő brodzitszerek között, — mert épen oly mértékben bírta a bátorság virtusát, mint aminő remekül kezelte a dákót — másodsor pedig szangvinikus temperamentumát megnyugtató, menten kijelentette, hogy többet nem játszik. És fogadását mindig megtartotta — az nap.

körében előkerülhet bárminemű munkát teljesíteni; de viszont igényelhetik, hogy azokon a napokon is, mikor az időjárás kedvezőtlenessége miatt külső munkát nem végezhetnek, napi bérök kiszolgáltatásuk. — Kir. mérnök jelentése szerint közlekedési akadályok nem fordultak elő. Boly mellett a Ticze hid építése közel áll a befejezéshez. Főispán ömeltósága szakelődőnek figyelmébe ajánlotta a vasuti állomások hozzájáróitait, melyek rossz karban vannak, hogy azok járhatóvá tételét az érdekelt vasutaknál szorgalmazza. — Kir. pénzügyigazgató jelentése szerint a közadók befizetése kedvező eredményt mutat. Minden végrehajtott ténnyedés alkalmazása nélkül egyenesadó befolyt: 40,422 ft 78 kr., a multhoz viszonyítva több: 6359 ft 08 1/2 krral; hadmentességi díj: 1030 ft 87 kr. itt is több: 393 ft 15 krral. — Főispán ömeltósága figyelmeztette szakelődőtt arra a panaszára, mely a végrehajtási eljárás körül tapasztalt szabálytalanság illusztrálásul a „Zemplén” mult heti számában foglaltatott s felhívta, hogy e konkrét esetet vegye vizsgálat alá. — *Pagarszky György* és *Berdák János* kivételes nősülei engedelmert folyamodtak. Kérelmük kedvező elintéztetést nyert.

Vármegyei közgyűlés. A f. hó 25-én és a következő napokon tartandó bizottsági közgyűlésre vonatkozó elnöki körlevelet, mely lapunk hivatalos részében foglaltatik, e helyütt is ajánljuk a vármegye t. közönségének figyelmébe.

A *Kesztenbaum Márton*-féle hagyományos tömegre ügyelő számonkérő szék ez idei üléseit f. évi február hó 19-én és következő napjain fogja megtartani.

Engedelem könyöradomány gyűjtésére. A szukói gör. kath. hitközség kérelmére a belügyminiszter megengedte, hogy templomuk helyreállítása céljából az ország területén, saját hitsorsosaik körében könyöradományokat gyűjthessenek.

Az inségesek segítése végett kiküldött vármegyei bizottság f. hó 9. d. u. ömeltósága a főispán elnöklete mellett ülést tartott. Az inségbe jutott munkaképtelen aggok, özvegyek és családok községenként összeirattak a szerencsi, tokaji, ujhelyi, bodrogközi és gálszécsi járásokban. Segítségére szorult összesen 2026 családtag. A bizottság számotvetve a rendelkezésére álló pénzerővel és a segítségre szorult egyének mennyiségével, az inségesek kontingenciáját, kénytelen volt leszállítani 1600-ra. Ez inségesek f. évi márc. hó 1-től számított ötven napon át fejenként 10 krnyi segítségben fognak részesíttetni. Főispán ömeltósága felkerített, hogy az ötven napra kijáró pénzbeli adományt két részletben: márciusban 31 napra, és áprilisban 19 napra utalványozni méltóztassék. A község bizottságok utasítást nyertek, hogy az adomány kiosztásánál kellő óvatossággal járjanak el az inséggel küzdők megvalogatásában. Minthogy a központi bizottsághoz vetőmag kölcsönért is sokan folyamodtak (magából az ujhelyi járásból 122 gazda) de erre fordítható pénzkészlettel a vármegye közönsége nem rendelkezik: a belügyminiszterhez megfelelő anyagi támogatás kieszközlése végett felterjesztés intéztetett.

Marhalevélügy. Az 1889. év január 1-ével érvényen kívül helyezett marhaleveleket, melyek a községeknél és a kezelő vm. főlevéltárosnál

*) Ami meg is történt!

Szerk.

Most meghozatván az „interdictum ne-bömböleni” *Edus* barátunkban felére fanyalodott a derűtségg, *Gyuri* bátyánk pedig, mióta *Wekerle* is megkeserítette az életét az által, hogy mézes zamatu dohánykát nem termelhet — tüzet vesztette.

Ad vocem: *Edus!*
Elmondom miképp lett belőle kalábrista. Egy kaszinó-reform (hinc illae lacrimae) a többi közt felemelte a billiard-tarifáit. Ez ellen természetesen nem maradt el a demonstráció, még pedig passzív ellentállás formájában. *Edus* is plafondnak emelt dákóval tett fogadást, hogy mindaddig nem görbül neki annak a füzöld posztónak és nem fenyegeti meg az elefantcsont golyóbita a dákó bütykös végével, míg a fertály órát olcsóbban nem mérik. És tön azonképen!

Csak hogy nem olyan könnyű megállani a sztrájkot, mint megfogadni és *Edus* barátunkat delutánonkint majd a hideg lelte ki, olyan billiardozhatnékja volt. Fanyaran szürsölte a fekete-kaváját s észrevette, hogy jól táplált termete fogyatkozásnak kezd indulni a megszokott kedves időtöltés álmódosásának miatta. De azért se! Legfeljebb kerülgette a tisztára kifejtelt zöld mezőt, mint a macska a forró kását, s megesett olykor, hogy a mások játékát mohóan szemlélve, egy érdekes labda gurulásán beleképzelte magát a játszó helyzetébe és önfelédten bödült ilyen formán: „bő — nő — mőnj — tő!” s csak akkor vágott aztán világ-, akarom mondani billiard-megvető ábrázatot az egészhez, mikor a kibitzek és brodzitszerek jót nevettek az *Edus* ábrándozásán. Ez az állapot azonban nem tarthatott

mintegy 850 ft. értékben megmaradtak: rendszeresen egybeállított számadásával kicserélés, illetőleg beváltás céljából a főlevéltáros az ujhelyi pénzügyigazgatóságának még a mult év július havában bemutatta. Innen a számadás illetékesség szempontjából a kassai pénzügyigazgatóságához küldetett át, hol azóta a több ízben sürgtetett leszámolás ügyében annyi történt, hogy az ellen még a 70-es évekbe visszanyúló akadályokat (régén kifizetett marhalevelek árát követelték) igyekeztek gördíteni, melyek a vármegye által teljes értékű nyugtatókkal nyomban tisztáztattak. Most már tehát csak a sokszor nógatott pénzügyigazgatóság ügybuzgalma van hivatva, hogy a várakozó községek kielégíttessenek és a főlevéltáros is megkíméltesse a folytonos zaklatásoktól. (Beküldetett.)

Hirek a nagyvilágból.

Lajos Fülöp, orleáni herceg, a párisi gróf fia, kit mint trónkövetelőt a köztársasági törvények az ország területéről száműzték, általános meglepetést keltve Párisba érkezett. Jövetelének okul azt adta elő, hogy polgári köteleességét teljesítendő a hadseregbe akarja magát besoroztatni. A rendőrfőnök öhercegségét letartóztatta. Büntetése a számkivető törvény sserint 2—5 évi börtön. Monarhikus francia lapok minden áron mártírnak akarják az ifju herceget feltüntetni. A kaland-szomjas herceget két évi börtönre ítélték vakmerő tetteért, — vagyis a minimumát kapta annak a büntetésnek, mit a törvény az országba visszatérni merészkedő trónkövetelőkre szab.

A bolgár összeesküvők már egytől-egyig fogva vannak. Az összeesküvés tervét Bukarestben főzték ki *Hitrovo* orosz nagykövet sürgölődése mellett. A Péterváron nyomtatott kiáltványokból az derült ki, hogy meggyilkolásra csak *Ferdinand* fejedelem volt kijelölve, *Stambulov* és *Mutkurov* minisztereket akasztófára szántak. — A cselszövő *Panicsa* őrnagyot, aki két ezred kivételével a többi már-már lekenyerezte, haza- és felségárulás örve alatt vonják hadi törvényszék elé.

Hirek az országból.

A királyi udvar e hó 6 án Budapestre érkezett. Öfelsége általános kihallgatásokat ad. Valószínű, hogy az udvar ezuttal valamivel hosszabb ideig lesz a szokott vendéglátogatásnál fővárosunkban.

Id. Andrássy Gyula gf. egészségi állapotáról, Voloscából, egymást érik a kedvező, majd megint kedvezőtlen hírek. Adja isten, hogy mielőbb arról értesüljünk, hogy a nemes gróf viruló jó egészségnek örvend!

A branyiszközi pap, *Erdősi* (Poleszny) *Imre* piarista, Nyitrán, f. hó 9. é. n. 76 éves korában csöndesen elhunyt. Az 1849. szabadságharcnak egyik legfényesebb, legcsodásabb győzedelme, az 1849. évi febr. hó 5-én vívott branyiszközi csata ez egyszerű szerzetes pap hőstette. *Guyon* tábornok nem egyszer mondotta róla: „Egy zaredért nem adnám ezt a papot. Neki köszönöm a branyiszközi győzedelmet. Áldás legyen hősi emlékezetén!”

A vasárnapi munkaszünet. *Baross Gábor* kereskedelmi miniszter elkészült javaslatával, melytől a vasárnapi munkaszünet iránt megindult mozgalom sikeres megoldása remélhető.

soká. Utóvégre gondolta *Edus* — van még most játék is a világon és miután hamleti monológot szavalgatott magában a „lenni nem lenni” — akarom mondani a játszani, nem játszani fölött: azon kapta magát rajta, hogy egyik-másik játszó hátamögé került hivatlan vendégnek — vulgó: kibitznek. Néhány este azután törte a fejét a kaláber misztériumai fölött, míg végre — harmadik híján — egyszer leült. Mondják, hogy az elébe kiszámolt tíz darab tantuszt morzsolgatva vágyteli pillantásokat vetett a zöld posztón kergetődő labdák felé... s azután elefedte először is a terc-ász-bélat kimondani, aminek a vége az lett, hogy elvesztette az első partit. És az új világban nehezen ment a dolog. Folyton szidta a partnere, amiért, hogy hol alá kergettek, a kilencesét, hol nem vette figyelembe az invitált szint és fonák hívásokkal összekuszálta a legjobban kieszelt buktató planumot. Mikor pedig rendre elnyerték volna tőle a szakértői szemléken jól kiérdemelt honoráriumokat, s azonfelül gyngén állott volna a partnerek becsületében, — sőt ráadásul, mikor *Gábor* bácsi is neheztelő spósi pillanatokkal fejezte volna ki elégedetlenségét különben szeretetreméltó vejenek kaláber-viselkedése miatt: vége szakadt az ő temérdek türelmének is, és lön, hogy visszazármozott a billiard kompiániába — ahonnét vétetett.

Ettől fogva aztán *Edus* hol billiardozik, hol kaláberzik. És a billiardozók azóta jó kalábristának, kalábristák pedig jó billiardozónak tartják.

Különlélek.

(Személyi hírek.) Őfelsége kiváló kegyképen Mailáth Saroltának, a királyné udvarhölgyének, a magyar grófi rangot és méltóságot adományozta. Mailáth György országbíró családjának férfiága tudvalevőleg már régebben grófi ragra emeltetett. — Az igazságügyminiszter Papp Sándor dr. nagyváradai törvényszéki jegyzőt Királyhalmecze aláírásbíróvá nevezte ki. — Brach Kálmán honvéd hadnagy Szerajevóból, szolgálattételre Ujhelybe helyeztetett át. — Dessewffy Sándor csanádi megyés püspöknek a székesegyházakat káptalan küldöttsége Németh József főszentelt püspök és csanádi káptalani helytartó vezetése alatt Budapesten f. hó 11-én tisztelgett a „Nemesi Szállók“-ban. Tisztelgés után Dessewffy püspök ebédet adott, melyen a küldöttség tagjain kívül Bubics Zsigmond kassai püspök is jelen volt. — A zempléni vármegyei kaszinó titkárává, Lehoczky Sándor helyére, aki tisztéről lemondott, Hatvany László kir. törv. sz. joggyakorló választott meg.

(Kinevezés.) Parnói plébánosá Hisszem Kálmán kassai káplán és német hitszónok neveztetett ki.

(Névmagyarosítás.) A belügyminiszter Cziganek Ferenc ujhelyi lakos és Teréz leánya vezetéknevének „Sailvási“-ra, továbbá Kupcsik Paraszka Máttyás vezetéknevének „Bögösi“-re kért átváltását megengedte.

(Városi ügyek.) A képviselőtestületnek f. hó 1-én tartott közgyűlésében következő tárgyak fordultak elő: városi ügyész a „Kondás ház“ eladása és a Csoltkó-féle belsőség megvételére vonatkozó szerződéseket bemutatván, tekintettel arra, hogy a múlt évi 354. sz. a. kelt határozat ellen felebezés be nem adatott, a bemutatott két rendbeli szerződés az 1886. évi XXII. tc. 59. §-a alapján megejtett névszerinti szavazással elfogadtatt. — Olvastatt Juszus József alattyáni esperes-plébánosnak folyó évi január 18-án 38. sz. a. kelt levele, mely szerint a város közönsége által építendő és fenntartandó kisdédóvóiskolára 1000 fős alapítványt tesz oly formán, hogy az alapítvány összege a kassai egyházmegye által gyümölcsösztessék és annak kamatja a kisdédóvó fenntartási költségeire fordíttassék. (Éljensz.) A szülőföld iránti érzelem legmelegebb hangján írott alapítólevél a jegyzőkönyvvel megőriztetni rendeltetvén Juszus József esperes-plébánosnak ezen példaadó hazafias szép tettéért jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. — A gazdasági bizottság a Csoltkó-féle belsőségen építendő kisdédóvó tervét hiányosnak találván, elrendeltetett, hogy egy kis pince és ezenfelül egy kut is építtessék ki a belsőségen utasítván a város mérnöke, hogy ezen munkálatokra tervet készítsen. — Olvastatt az V. kerületi m. kir. kulturmérnöki hivatalnak a közös temető telepítése tárgyában beadott véleményes előterjesztése; a felolvasott előterjesztés Székely Elek, Jelenek Ádám és Lehoczky Mihály képviselőtestületi tagokkal kiegészített közegészségügyi bizottságnak sürgős jelentéstétel végett kiadatott. — Olvastatt az evangélikus hitközségnek temetkezési hely kijelölése és az anyaegyháznak segélyben leendő részeltetése tárgyában beadott kérvénye; miután a közös temető kérdése folyamatban van és miután az 1868. évi 53. tc. 22. §-a értelmében a meglévő temetőkben a különböző vallásfelekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek, folyamodó hitközség részére külön temetkezési helynek kijelölésébe a közös temető megnyitására a képviselő-testület bele nem bocsátkozhatott; minthogy pedig a többi vallásfelekezetek lelkeszei évenként két öl fadotációban részesülnek, ezen dotáció a hitközség lelkeszének is megszavaztatott. — A kövezetvám bérlők a száji- és körömfájás miatt elrendelt három havi zárlatból kifolyólag a f. évben kárpótlás fejében 300 ft bérléngedésben részesültek. — Városi mérnök az árveház belsőségének építkezési helyekre történt felosztására vonatkozó tervét bemutatván, a terv az építkezési helyeknek nyilvános árverés útján leendő eladása végett a gazdasági bizottságnak kiadatott. — A szervezési szabályrendelet jóváhagyása tárgyában kelt vármegyei kizottsági határozat tudomásul vétetett. — Siptz Dávid és Herman s.-a-ujhelyi lakosok a terhőkre előírt térfoglalási összeg leiratása iránt beadott kérvényükkel elutasítottak és a város ügyésze az elrendelt végrehajtás foganatosításával megbízott, — Végül a pénztár utasítottak, hogy a bereczkii hid építéséből kifolyólag Blum József és Burger Adolf részére kiutalt vállalati összeget haladéktalanul fizesse ki. Több tárgy nem lévén, a közgyűlés 6 1/2 órákor véget ért.

(Vadászat.) Az Andrássy Gyula gróf zempléni uradalmához tartozó erdőségeken ma egy hete nagy hajtóvadászatot rendeztek, melyen Ujhely nimródjai közül is többen vettek részt. A vadászatnak pompás idő kedvezett és rövid hajtás után két vaddisznó került gyepre. A szebbik példányt a beteg gróf konyhájára, Voloscára küldték.

(Házimulatság.) Mecser Gyula szives vendégszerető házában, Makkos-Hotyán, fényes társaság gyűlt egybe e hó 8-án. A kedves házi asz-

szony és Margit leányának szivessége, a házi urnak magyaros kedélyessége, a sok szép hölgy és a lukullusi ellátás: sokáig emlegetetté teszik a jelen volt „jeunesse dorée“ előtt ezt a házi mulatságot. Az átélvezett magyaros vendégszeretet mellett nem csoda, hogy a cigányzene hangjánál mulató és táncoló társaság nagyobb része csak másnap délután vált meg a kedves uri háztól. A mulatságban a háziasszonyon és Margit leányán kívül részt vettek: Boronkay Györgyné, Chyzer Kornélné, Dókus Mihályné, özv. Farkas Lajosné, Keresztessy Lajosné, Mecser Andrásné, Árvay Ilonka, Bydeskuthy Örsze és Sarolta, Boronkay Sarolta, Chyzer Margit és Etelka, Dókus Róza, Keresztessy Jelma és Irénke, Mecser Ilonka és Stenger Anna. Cs.

(Időjárásunk) az egész hét folyamán át oly gyönyörű volt, hogy annál szebbet, gyönyörűbbet már kívánni sem lehetett. A folyton fokozódó meleg napsugár R. hőmérőjét 10—15 fokig felségitette délutánonként a zérus-pont fölé. Délután a szép világ sűrű rajokban özönlött el a pompás felszáradt gyalogjáró helyeket; „dolce far niente“ pedig a tükörsima jégpályán napszállatig Halifax örömeit élvezte. Az influenzából felüdült betegek „dolentement“ mohó vágygyal élvezték a legtisztább levegőt. Odvasfogu proféták kellemtelen időváltást jövendölnek.

(Előadás.) A helybeli kereskedő ifjak egyesületének helyiségében dr. Reichard Salamon, az egyesület derék jogtanácsosa, f. hó 8-án. szép és mély tanulmányról tanuskodó előadást tartott a „kereskedelemlről“. A cím közvetlenül érdekelte a kereskedőket s azért a kereskedő ifjak szép számmal gyűltek össze az előadás meghallgatására és élénk figyelemmel kísérték a jeles előadó minden szavát. A hatás, mely mindvégig észrevehető volt, a legmagasabb fokra emelkedett, midőn az előadó a kereskedelmi élet különböző ágait szellemesen definiálta, és az egyes államok be és kiviteli kereskedését statisztikai adatok alapján egymással összehasonlította. A sikerült előadás, mely által a kereskedő ifjak önképzésükben csak gyarapodhattak, nagy tetszést aratott. K.

(Halálhír.) Major József okl. gyógyszerész e hó 12-én Ujhelyben meghalt. A még csak 30 évet élt fiatal ember legutóbb Buday Ákos gyógyszerészterében volt alkalmazásban. Sorvasztó melibetegség döntötte korai sírjába.

(Világcsaló siketnéma.) Egy siketnéma (?) asszony állított be e napokban az alispáni hivatalhoz, jelekkel esedezve, hogy a Szabó Teréz nevű a lispanja által Szabó Teréz nevére kiállított engedélyvel alapján, neki Ujhelyben kéregető szabadság adatnék. Alapos kétség merülvén fel az általa felmutatott okirat hitelessége felől: az alispán dróton kérdést intézett Szabó Teréz a lispanjához, s a válasz megérkezéig az asszonyt biztos őrizet alá helyeztette. Másnap megjött a válasz, hogy a kéregető levél hamis; hanem akkorára már a szélfúvó asszony is megugrott a rendőrség kezei közül.

(A legújabb modern betűkkel) ujonnan berendezett könyvnyomdánkban e lapok hirdetési rovataiban foglalt értesítések felhívjuk olvasóink b. figyelmét, annyival is inkább, mert jelenleg úgy lett berendezve, hogy a fővárossal is bátran állíja a versenyt, miről olvasóink, ha a hirdetését végigolvasták, a szembeöltő árakról azonnal meggyőződhetnek. A kiadóhivatal.

(Esküvő.) Császá Pál bodrogközi járási szolgabíró e hó 8-án esküdött örök hűséget Bacs-kában Geöcze Erzsébet kisasszonynak, özv. Geöcze Bertalanné urnó kedves és művelt leányának.

(A krajnyai bárról.) Még most is fülemben cseng a: hogy volt? hogy volt? ... Hát m. t. hölgyeim és uraim, bizony még én is, aki nem táncoltam, azt mondom, hogy a táncból a kimerülésig elég volt s hogy a jótékonycélu táncost, melyet a szinnai „társaskör“ a Szinnán felállítandó óvóiskola javára f. hó 9-én rendezett, igen kitűnő teljes sikerű volt. A szinnai járás értelmiségének karakterisztikonja: az igaz magyar barátság, a minden nemesért és széppért való lelkesedés, a legmodernebb jótékonycélu sikeres előmozdítása iránti buzgólkodás tette az estét minden tekintetben fényesen sikertűvé. Hölgyek és urak nemes versenyre keltek, hogy az est sikerét biztossítsák. A tizenkét tagból álló rendezőség minden lehető elkövetett, hogy senkinek semmi kifogása ne legyen. A róm. kath. iskola lelkes igazgatója L. E. a jótékonycélu iránti tekintetből a bál helyiségeül szives készséggel átengedte az iskola két igen tágas tantermet, melyek közül az egyiket a rendezőség tanteremmé, a másikat étkezőhelyiséggé ügyesen s izlésesen átalakította. Különösen meg voltunk lepve, midőn a fenyőgalyakkal s virágokkal dúsan felszített folyosón át a táncterembe léptünk. Egy tündéri kertben képzeljük magunkat. Oly szép, oly kellemes, oly izléses és hatásos volt itt minden, hogy elfeledtünk minden but, bánatot s legalább pár órán át azt képzeljük, hogy a szegények is lehetnek e földön boldogok. Egy ily táncteremben a szép, szebb, legszebb toalettn megjelent kedves, szelleműs s bájosan szép hölgykoszoru közt, Pali homonnai barnalegény zenekara

mellett, nem csoda, hogy nemcsak a fiatalság, de a mi kedves „öregünk“ és szeretett Feri bátyánk is az örömpoharat igyekezett fenéig üríteni. Igazán a mi krajnyai bálunk egy nagyobb szabású bál eleganciájának színvonalán állott, akár a rendezést, akár a bál közönség fesztelen kedélyes, de mindig illemes és figyelmes magatartását tekintjük. Kezdődött 8 1/2 órákor, végződött... a hölgyek azt mondják, hogy 7 órákor reggel, de mi férfiak, mindenikünk a maga felelőségére, eziránt még ma is tamaskodunk. De hát kik is voltak s kik táncoltak ezen a kedélyes krajnyai bálon? Ugye ezt is óhajtja tudni a „Zemplén“ t. olvasóközönségének „szép neme“. Az első csárdást s az első négyest minden hölgy, kivéve a korosabb mamákat, táncolta. Ha jól számláltuk meg, 28 pár. Emelték pedig az est fényét jelenlétükkel a következők: Lippe Marietta grófné, Balás Mihályné, Cchinorányi Sándorné, Csizsár Árpádné, Dancs Jánosné, Durcsinszky Lászlóné, Haidinger Ottóné, özv. Deli Jánosné, Kossuth Elekné, Kula Istvánné, Márton Dénesné, Oláh Istvánné, Petrasovits Elekné, Pilecky Vilmosné, özv. Schitte Antónia etc. kedves mamák és bájos menyecskék; továbbá: Deli Jolán, és Margit nővérek, Durcsinszky Margit, Felicidés Tarka, Gerzanicz Ilka, Gojdicz Vilma és Irén nővérek, Kleiu Józsa és Stánci nővérek, Miladinovits Irénke, Oláh Margit, Romátkay Margit, Szirmay Margit, Timkó Melán, Ujfalusy Mariska, Zaborovszky Gizi stb. édes kedves piros rózsabimbók. A nők a legjobb s legszigorubb bál kritikások, tehát helyesebben nem fejezhetem be bál referációm, mintha a hölgyek ítéletét, melyhez mi férfiak is teljes készséggel csatlakozunk, hirdetem ki s ezennel tudtára adom mindenkinek akiket illet vagy jövőben illehet, hogy a krajnyai bállal mindnyájan meg vagyunk elégedve s kérjük a nagyérdemű rendezőségét, hogy még sok ily táncestet rendezzen a „szegény Krajnyán“. — y Emil.

(A Budapesti Ujság) felelős szerkesztését Hentaller Lajos-tól f. hó 9-ike óta Ábrányi Emil országgyűlési képviselő vette át.

(Egyiptomi szembetegség.) A zsadányi állami iskola tanítója Kárpáti Péter, lapunk munkatársa, akuttá vált szembájának megvizsgálata végett Budapestre utazván, ottan konstataált, hogy makacs jellegű trahomában szenved s gyógyítás alá vették a Rókus kórház szemészeti osztályában. Az iskolájáért élő-haló tanító hozzánk intézett levelében arra kért bennünket, hogy növendékeit, kik közül számosan szintén szemfájások s valószínűleg az ő szembájával egyező betegségben szenvednek, ajánljuk a hatóság figyelmébe — mit is ezennel teljesítünk.

(Vaddisznók.) Bármennyire is üldözik a krajnyaiak a duvadakat, még se tudják elpusztítani, mégis csordáknént járnak hol a farkasok, hol a vaddisznók. A múlt héten a szinnai határban 8 db vaddisznót puskáztak agyon, ma pedig, azaz f. hó 12-én Sztarina község felső részén a falun keresztül 11 dbból álló vaddisznó falka inalt végig, melyből a parasztok 2 dbot dorongoltak le.

(Szerencsétlen furulyások.) Szacsúrból jelent nekünk, hogy ottan e napokban két tótatyafi, az egyik Czumurkó, a másik Nikita, szintén ragondolta magát arra, hogy jobb hazát megkeressen Amerikába. Hogy-hogy nem, szereztek maguknak már utlevelet is. Czumurkó a kerített utlevélben „népzenész“ nek volt mődsítve, Nikita pedig, ki nek a haja s szakála olyan szőke, mint a megtöltött kender — „barnának“ volt bemutatva. Szerencsésen utra keltek s minden baj nélkül eljutottak Ruttkáig. Ott egy árgusszemű csendőr utjokat állotta s bekísérte őket a laktanyára. Az őrsvezető, salamoni ítéletet tartott fölöttük. Ómaga is muzsikális ember lévén, elővette hegedűjét, kezébe adta Czumurkónak s ráparancsolt, hogy huzzal el neki a Szacsuron legkelendőbb nótát. Czumurkó ötlött, hatolt, végre beösmerte, hogy ő biz csak annyit ért ehhez a mesterséghez, mint az a vályogvető cigány, kitől az utlevelet Amerikából kapta, ért a márvány-faragáshoz. Azután Nikitára került a sor s kisült, hogy ami az ő haján szakálán feketélik, az nem egyéb korommal kevert avas-faggyunál. Czumurkó meg Nikita, ez a két szerencsétlen furulyás, most vigasztalhatatlanok, sem nem esznek, sem nem isznak. A nép már predikátummal is megtisztelte őket. Czumurkó „hudaci“ (muzsikus), Nikita meg „pokureni“ (füstös) gúnynevet kapott.

(1790—1890.) Egy század lefolyását éljük a jelen évvel, oly századnak a leforgását, melynek kezdete nálunk is szülője volt a szabadságnak, a fölvilágosultságnak, s általában mindannak, mi az emberi méltóság legszebb érdekeit egyesíti s az emberi jogoknak megteremtője volt. A francia forradalom nagy eszméi hozzánk is eljutottak és a nemzet érezte, hogy elérkezett az idő, mikor jogaiért síkraszálljon. József császár oktalan rendeleteinek végiglen ellenszegült és 1790-ben mind merészebben és fenyegetőbb módon követelte alkotmány helyreállítását. A császár meghódolt a nemzet akarata előtt és január 28-án írta alá azt a nevezetes leiratot, melylyel minden rendeletét — a protestánsokat érdeklő türelmi parancs kivételével — visszavonta. Megszűnt a germanizáció hasztalan próbálkozása, s a koronát már néhány

Különlélek.

(Személyi hírek.) Ófelsége kiváló kegyképen Mailáth Saroltának, a királyné udvarhölgyének, a magyar grófi rangot és méltóságot adományozta. Mailáth György országbíró családjának férfiága tudvaleg már régebben grófi ragra emeltetett. — Az igazságügyminister Papp Sándor dr. nagyváradi törvényszéki jegyzőt Királyhelmezcze aljárásbíróvá nevezte ki. — Brach Kálmán honvéd hadnagy Szerajevóból, szolgálattételre Ujhelybe helyeztetett át. — Dessewffy Sándor csanádi megyei püspöknél a székesegyházbéli káptalan küldöttsége Németh József főzentes püspök és csanádi káptalani helytartó vezetés alatt Budapesten f. hó 11-én tiszteltetett a Nemzeti Szálló-ban. Tisztelgés után Dessewffy püspök ebédet adott, melyen a küldöttség tagjain kívül Bubics Zsigmond kassai püspök is jelen volt. — A zempléni megyei kaszinó titkárává, Lehoczky Sándor helyére, aki tisztéről lemondott, Hatvany László kir. törv. sz. joggyakorló választott meg.

(Kinevezés.) Parnói plébánosá Hissem Kálmán kassai káplán és német hitszónok neveztetett ki.

(Névmagyarosítás.) A belügyminister Cziganek Ferenc ujhelyi lakos és Teréz leánya vezetéknevének Szilvási-ra, továbbá Kupcsik Paraszka Mátyás vezetéknevének Bögösi-re kért átválttatását megengedte.

(Városi ügyek.) A képviselőtestületnek f. hó 1-én tartott közgyűlésében következő tárgyak fordultak elő: városi ügyész a Kondás ház eladása és a Csoltkó-féle belsőség megvételére vonatkozó szerződéseket bemutatván, tekintettel arra, hogy a múlt évi 354. sz. a. kelt határozat ellen felebezés be nem adatott, a bemutatott két rendbeli szerződés az 1886. évi XXII. tc. 59. §-a alapján megejtett névszerinti szavazással elfogadtatott. — Olvastatott Jusszus József alattányi esperes-plébánosnak folyó évi január 18-án 38. sz. a. kelt levele, mely szerint a város közönsége által építendő és fenntartandó kisdudóvóiskolára 1000 fős alapítványt tesz oly formán, hogy az alapítvány összege a kassai egyházmegye által gyümölcsöztesse és annak kamatja a kisdudóvó fenntartási költségeire fordítsa. (Eljenzés.) A szülőföld iránti érzelem legmelegebb hangján írott alapítólevél a jegyzőkönyvvel megőriztetni rendeltetvén Jusszus József esperes-plébánosnak ezen példaadó hazafias szép tettéért jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. — A gazdasági bizottság a Csoltkó-féle belsőségen építendő kisdudóvó tervét hiányosnak találván, elrendeltetett, hogy egy kis pince és ezenfelül egy kut is építtessék ki a belsőségen utasítatván a város mérnöke, hogy ezen munkálatokra tervet készítsen. — Olvastatott az V. kerületi m. kir. kulturmérnöki hivatalnak a közös temető telepitése tárgyában beadott véleményes előterjesztése; a felolvasott előterjesztés Székely Elek, Jelenek Ádám és Lehoczky Mihály képviselőtestületi tagokkal kiegészített közegészségügyi bizottságnak sürgős jelentéstétel végett kiadatott. — Olvastatott az evangélikus hitközségnek temetkezési hely kijelölése és az anyaegyháznak segélyben leendő részletése tárgyában beadott kérvénye; miután a közös temető kérdése folyamatban van és miután az 1868. évi 53. tc. 22. §-a értelmében a meglévő temetőben a különböző vallásfelekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek, folyamodó hitközség részére külön temetkezési helynek kijelölésébe a közös temető megnyitására a képviselő-testület bele nem bocsátkozhatott; minthogy pedig a többi vallásfelekezetek lelkeszei évenként két öl fadotációban részesülnek, ezen dotáció a hitközség lelkeszének is megszavaztatott. — A kövezetvám bérlők a száj- és körömfájás miatt elrendelt három havi zárlatból kifolyólag a f. évben kárpótlás fejében 300 ft bérléengedésben részesültek. — Városi mérnök az árveház belsőségének építkezési helyekre történt felosztására vonatkozó tervét bemutatván, a terv az építkezési helyeknek nyilvános árverés után leendő eladása végett a gazdasági bizottságnak kiadatott. — A szervezési szabályrendelet jóváhagyása tárgyában kelt vármegyei kizottsági határozat tudomásul vétetett. — Siptz Dávid és Herman s.-a.-ujhelyi lakosok a terhőkre elbirt térfoglalási összeg leiratása iránt beadott kérvényükkel elutasítottak és a város ügyésze az elrendelt végrehajtás foganatosításával megbízottat. — Végül a pénzár utasítottat, hogy a bereczkii hid építéséből kifolyólag Blum József és Burger Adolf részére kiutalt vállalati összeget haladéktalanul fizesse ki. Több tárgy nem lévén, a közgyűlés 6¹/₂ órákor véget ért.

(Vadászat.) Az Andrássy Gyula gróf zempléni uradalmához tartozó erdőségeken ma egy hete nagy hajtóvadászatot rendeztek, melyen Ujhely nimródjai közül is többen vettek részt. A vadászatnak pompás idő kedvezett és rövid hajtás után két vaddisznó került gyepre. A szebbik példányt a beteg gróf konyhájára, Voloscára küldték.

(Házimulatság.) Mecser Gyula szives vendégszerető házában, Makkos-Hotyán, fényes társaság gyűlt egybe e hó 8-án. A kedves házi asz-

szony és Margit leányának szívesége, a házi urnak magyaros kedélyessége, a sok szép hölgy és a lukullusi ellátás: sokáig emlegetetté teszik a jelenlétet. A „jeunesse dorée“ előtt ezt a házi mulatságot. Az átélvezett magyaros vendégszeretet mellett nem csoda, hogy a cigányzene hangjánál mulató és táncoló társaság nagyobb része csak másnap délután vált meg a kedves uri háztól. A mulatságban a háziasszonyon és Margit leányán kívül részt vettek: Boronkay Györgyné, Chyzer Kornélné, Dókus Mihályné, özv. Farkas Lajosné, Keresztessy Lajosné, Mecser Andrásné, Árvay Ilonka, Bydeskuthy Örsz és Sarolta, Boronkay Sarolta, Chyzer Margit és Etelka, Dókus Róza, Keresztessy Jelma és Irénke, Mecser Ilonka és Stenger Anna. Cs.

(Időjárásunk) az egész hét folyamán át oly gyönyörű volt, hogy annál szebbet, gyönyörűbbet már kívánni sem lehetett. A folyton fokozódó meleg napsugár R. hőmérőjét 10—15 fokig felsegitette délutánonként a zérus-pont fölé. Délután a szép világ sűrű rajokban özönlött el a pompásul felszáradt gyalogjáró helyeket; „dolce far niente“ pedig a tukórsima jégpályán napszállatig Halifax örömeit élvezte. Az influenzából felüdült betegek „dolentemete“ mohó vágygá válnak a legtisztább levegőt. Odvasfogu proféták kellemetlen időváltozást jövendölnek.

(Előadás.) A helybeli kereskedő ifjak egyesületének helyiségében dr. Reichard Salamon, az egyesület derék jogtanácsosa, f. hó 8-án, szép és mély tanulmányról tanuskodó előadást tartott a „kereskedelemlőről“. A cím közvetlenül érdekelte a kereskedőket s azért a kereskedő ifjak szép számmal gyűltek össze az előadás meghallgatására és élénk figyelemmel kísérték a jeles előadó minden szavát. A hatás, mely mindvégig észrevehető volt, a legmagasabb fokra emelkedett, midőn az előadó a kereskedelmi élet különböző ágait szellemesen definiálta, és az egyes államok be és kiviteli kereskedését statisztikai adatok alapján egymással összehasonlította. A sikerült előadás, mely által a kereskedő ifjak önképzésükben csak gyarapodhattak, nagy tetszést aratott. K.

(Halálhír.) Major József okl. gyógyszerész e hó 12-én Ujhelyben meghalt. A még csak 30 évet élt fiatal ember legutóbb Buday Ákos gyógyszerésztáborban volt alkalmazásban. Sorvasztó melibetegség döntötte korai sírjába.

(Világcsaló siketnéma.) Egy siketnéma (?) asszony állított be e napokban az alispáni hivatalhoz, jelekkel esedezve, hogy a Szebenvármegye alispánja által Szabó Teréz nevére kiállított engedélyvel alapján, neki Ujhelyben kéregető szabadság adatnék. Alapos kétség merülvén fel az általa felmutatott okirat hitelessége felől: az alispán dróton kérdést intézett Szebenvármegye alispánjához, s a válasz megérkezéig az asszonyt biztos őrizet alá helyeztette. Másnap megjött a válasz, hogy a kéregető levél hamis; hanem akkorára már a szélhámos asszony is megugrott a rendőrség kezei közé.

(A legújabb modern betűkkel) ujonnan be rendezett könyvnyomdánkunk e lapok hirdetési rovataiban foglalt értesítésére felhívjuk olvasóink b. figyelmét, annyival is inkább, mert jelenleg úgy lett berendezve, hogy a fővárossal is bátran kiállja a versenyt, miről olvasóink, ha a hirdetést végigolvasták, a szembeötlő árákról azonnal meggyőződhetnek. A kiadóhivatal.

(Esküvő.) Császár Pál bodrogközi járási szolgabíró e hó 8-án esküdött örök hűséget Bacs-kában Geöcze Erzsébet kisasszonynak, özv. Geöcze Bertalané urnó kedves és művelt leányának.

(A krajnyai bárról.) Még most is fülemben cseng a: hogy volt? hogy volt?... Hát m. t. hölgyeim és uraim, bizony még én is, aki nem táncoltam, azt mondom, hogy a táncból a kimerülésig elég volt s hogy a jótékonycélu táncost, melyet a szinnai „társasok“ a Szinnán felállítandó óvóiskola javára f. hó 9-én rendezett, igen kitűnő teljes sikerű volt. A szinnai járás értelmiségének karakterisztikonja: az igaz magyar barátság, a minden nemesért és szépért való lelkesedés, a legmodernebb jótékonycélu sikeres előmozdítása iránti buzgólkodás tette az estét minden tekintetben fényesen sikerűvé. Hölgyek és urak nemes versenyre keltek, hogy az est sikerét biztosítsák. A tizenkét tagból álló rendezőség minden lehetőt elkövetett, hogy senkinek semmi kifogása ne legyen. A róm. kath. iskola lelkes igazgatója L. E. a jótékonycélu iránti tekintetből a bál helyiségeül szives készséggel átengedte az iskola két igen tágas tantermet, melyek közül az egyiket a rendezőség táncteremmé, a másikat étkezőhelyiséggé úgyesen s izlésesen átalakította. Különösen meg voltunk lepve, midőn a fenyőgalyakkal s virágokkal dúsan feldiszipált folyosón át a táncterembe léptünk. Egy tündéri kertben képzeltek magunkat. Oly szép, oly kellemes, oly izléses és hatásos volt itt minden, hogy elfeledtünk minden but, bánatot s legalább pár órán át azt képzeltek, hogy a szegények is lehetnek e földön boldogok. Egy ily táncteremben a szép, szebb, legszebb toalettben megjelent kedves, szellemes s bájosan szép hölgykoszoru közt, Pali homonnai barnalegény zenekara

mellett, nem csoda, hogy nemcsak a fiatalság, de a mi kedves „öregünk“ és szeretett Feri bátyánk is az örömpoharat igyekezett fenéig üríteni. Igazán a mi krajnyai bálunk egy nagyobb szabású bál eleganciájának színvonalán állott, akár a rendezést, akár a báli közönség fesztelen kedélyes, de mindig illemes és figyelmes magatartását tekintjük. Kezdődött 8¹/₂ órákor, végződött... a hölgyek azt mondják, hogy 7 órákor reggel, de mi férfiak, mindenikünk a maga felelőségére, eziránt még ma is tamaskodunk. De hát kik is voltak a kik táncoltak ezen a kedélyes krajnyai bálon? Ugye ezt is óhajta tudni a „Zemplén“ t. olvasóközönségének „szép neme“. Az első csárdást s az első négyest minden hölgy, kivéve a korosabb mamákat, táncolta. Ha jól számláltuk meg, 28 pár. Emelték pedig az est fényét jelenlétükkel a következők: Lippe Marietta grófné, Balás Mihályné, Cchinorányi Sándorné, Császár Árpádné, Dancs Jánosné, Durcsinszky Lászlóné, Haidinger Ottóné, özv. Deli Jánosné, Kossuth Elekné, Kula Istvánné, Márton Dénesné, Oláh Istvánné, Petrasovits Elekné, Pillecky Vilmosné, özv. Schitte Antonia etc. kedves mamák és bájos menyecskék; továbbá: Deli Jolán, és Margit nővérek, Durcsinszky Margit, Felicides Tarka, Gerzanicus Ilka, Gójdics Vilma és Irén nővérek, Kleiu Józsa és Stánci nővérek, Miladinovits Irénke, Oláh Margit, Romátkay Margit, Szirmay Margit, Timkó Melán, Ujfalussy Mariska, Zaborovszky Gizi stb. édes kedves piros rózsabimbók. A nők a legjobb s legszigorúbb báli kritikások, tehát helyesebben nem fejezhetem be báli referádatom, mintha a hölgyek ítéletét, melyhez mi férfiak is teljes készséggel csatlakozunk, hirdetem ki s ezennel tudtára adom mindenkinek akiket illet vagy jövőben illehet, hogy a krajnyai bállal mindnyájan meg vagyunk elégedve s kérjük a nagyérdemű rendezőseket, hogy még sok ily táncestet rendezzen a „szegény Krajnyán“. — y Emil.

(A Budapesti Újság) felelős szerkesztését Hentaller Lajos-tól f. hó 9-ike óta Ábrányi Emil országgyűlési képviselő vette át.

(Egyiptomi szembetegség.) A zsadányi állami iskola tanítója Kárpáti Péter, lapunk munkatársa, akuttá vált szembájának megvizsgáltatása végett Budapestre utazván, ottan konstataáltak, hogy makacs jellegű trahomában szenved s gyógyítás alá vették a Rókus kórház szemészeti osztályában. Az iskolájáért élő haló tanító hozzánk intézett levelében arra kért bennünket, hogy nővendégeit, kik közül számosan szintén szemfájások s valószínűleg az ő szembájával egyező betegségben szenvednek, ajánljuk a hatóság figyelmébe — mit is ezennel teljesítünk.

(Vaddisznók.) Bármennyire is üldözik a krajnyaiak a duvadakat, még se tudják elpusztítani, mégis csordáknak járnak hol a farkasok, hol a vaddisznók. A múlt héten a szinnai határban 8 db vaddisznót pusztítottak agyon, ma pedig, azaz f. hó 12-én Sztarina község felső részén a falun keresztül 11 dbból álló vaddisznó farka inalt végig, melyből a parasztok 2 dbot dorongoltak le.

(Szerencsétlen furulyások.) Szacsúról jelentik nekünk, hogy ottan e napokban két tótatyafi, az egyik Czumurkó, a másik Nikita, szintén rágon dolta magát arra, hogy jobb hazát megkeressen Amerikába. Hogy-hogy nem, szerettek maguknak már utlevelet is. Czumurkó a kerített utlevélben „népzenész“ nek volt minősítve, Nikita pedig, kinek a haja s szakála olyan szőke, mint a megtöltött kender — „barnának“ volt bemutatva. Szerencsésen utra keltek s minden baj nélkül eljutottak Ruttkáig. Ott egy árgusszemű csendőrt utjokat állította s bekísérte őket a laktanyára. Az őrsvezető, salamoni ítéletet tartott fölöttük. Ómaga is muzsikális ember lévén, elővette hegedűjét, kezébe adta Czumurkónak s ráparancsolt, hogy huzzza el neki a Szacsuron legkelendőbb nótát. Czumurkó ötlöt, hatolt, végre beösmerte, hogy ő biz csak annyit ért ehhez a mesterséghez, mint az a vályogvető cigány, kitől az utlevelet Amerikából kapta, ért a márvány-faragáshoz. Azután Nikitára került a sor s kisült, hogy ami az ő haján szakálán feketélik, az nem egyéb korommal kevert avas-faggyunál. Czumurkó meg Nikita, ez a két szerencsétlen furulyás, most vigasztalhatatlanok, sem nem esznek, sem nem isznak. A nép már predikátummal is megtisztelte őket. Czumurkó „hudaci“ (muzsikus), Nikita meg „pokureni“ (füstös) gunyvevet kapott.

(1790—1890.) Egy század lefolyását éljük a jelen évvel, oly századnak a leforgását, melynek kezdete nálunk is szülője volt a szabadságnak, a fölvilágosultságnak, s általában mindannak, mi az emberi méltóság legszebb érdekeit egyesíti s az emberi jogoknak megteremtője volt. A francia forradalom nagy eszméi hozzánk is eljutottak és a nemzet érezte, hogy elérkezett az idő, mikor jogaiért síkraszálljon. József császár oktalan rendeleteinek végiglen ellenszegült és 1790-ben mind merészebben és fenyegetőbb módon követelte alkotmány helyreállítását. A császár meghódolt a nemzet akarata előtt és január 28-án írta alá azt a nevezetes leiratot, melylyel minden rendeletét — a protestánsokat érdeklő túrelmi parancs kivételével — visszavonta. Megszűnt a germanizáció hasztalan próbálkozása, s a koronát már néhány

hét mulva, február 18-án, a legnagyobb ünneppésséggel hozták haza a rendek a német fővárosból Budára. A császár törvénytelen intézkedései hajótörést szenvedtek a nemzet egységes ellenállásán s ő maga is kimerülten szállt sírba pár nap mulva: február 20-án. Nagy idők, nagy emberek voltak azok és nagy munka volt az 1790-iki országgyűlés munkája. A nemzet és király kibékültek. Az új király 1790. évi október 6-án tette le az esküt az alkotmányra és II. Lipót nevezet alatt jutott a magyar trónra. (Kt.)

(Egy jó karban levő zongora) eladó. Bővebb tudósítás kapható e lap kiadóhivatalában.

A legnagyobb és leggazdagabb árjegyzék, melyet magyar cég valaha kibocsátott, tagadhatatlanul Mauthner Ödön az ország határain túl is épen úgy mint idehaza tisztelt budapesti magkereskedőnek a napokban megjelent legújabb képes árjegyzéke. Ha csodák történeke s Ben Akiba véletlenül fel-támadna, ugyancsak nagyot nézne, hogy az ő híres mondását, mely szerint »semmi sem új az ég alatt« Mauthner Ödön milyen »kézzelfogható« érvekkel cáfolja meg minden évben újra. De kisdélátos is, hogy mily kifogyatatlannal járul hozzá a gazda- és kertészközönség iránt való figyelmét évről-évre újabb alakban tanúsítja. A mezőgazdasági és kerti újdonságokkal ismét tetemesen bővített legújabb árjegyzék is, melyet voltaképpen illusztrált mezőgazdasági és kertészeti kézikönyvnek nevezhetnők, erről az elismerésre méltó figyelemről tanuskodik s azt mutatja, hogy kiadója mily éber tekintetben meg tudja válogatni mind-azt, ami a gazda- és kertészközönség érdekében jónak s mezőgazdaságunk és kertészetünk fejlesztésére üdvösnök mutatkozik, amit különben »A növények magról való tenyésztése« című nagy áldozat árán az imént kiadott könyv is fényesen bebizonyított. Nem dicsekedésképpen írjuk ezeket — mert a nemes és elismerésre méltó törekvés maga magát dicséri, hanem azért mert hírlapirói kötelességet mulasztanánk, ha ezen a termelői közönség igényeit minden tekintetben kielégítő s bármely asztalnak is díszére való, s minden részében magyar kiállítású árjegyzéktől tudomást nem vennénk. Ismerve a cég előzettségét, arról is meg vagyunk győződve, hogy bárkinek ingyen és bérmentve megküldi, aki évégett levelező lapon hozzá fordul.

Lapunk mai számának rendkívüli mellékletét, Ferenczy Elek dr.-nak »A közigazgatás reformja« című emlékirata képezi. A municipalisták elveit és állításait éles kritikával, erős logikával s finom persiflage-zsal boncoló emlékiratra felhívjuk t olvasóink figyelmét.

Irodalom.

»A Hét« Kiss József hetilapjának legújabb, 5. száma egészen a lefolyt hét talajából nőtt és csaknem minden cikke az aktualitás jellegével bír. Nagy nevek egész sorozata díszíti e számot és a szellemes ötletek egész raja tarkítja. A hol lapozzuk, mindenütt érdekes, a megszokottól eltérő. A füzet borítékán ezúttal egy orosz szépség, a mult hetet domináló orosz daltársulat primadonnája, Dimitriewna Nádja, pompás művészi rajzban látható. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe e magas színvonalú lapot, mely a maga nemében páratlanul áll irodalmunkban. Előfizetési ára egész évre 10 ft, fél évre 5 ft, negyed évre 2 ft 50 kr. Az előfizetéseket »A Hét« kiadóhivatalába Akadémia-utca 4. sz. intézendők.

Az utolsó szerzem, Ohnet György legújabb regénye, mely Singer és Wolfner Egyetemes regénytárában mint az v. évfolyam 8. és 9. kötete, most jelent meg, a kitünő francia szerző egyik legkiválóbb alkotása, ha ugyan egész határozottsággal nem mondjuk, hogy a legjelesebb. Ez a regény hatalmas dráma, az emberi szenvedélyek összeközléséből eredő nagy küzdelem, a mely első jelenetéből az utolsóig folyton érdeklődés, várakozás és izgalom között tart, mint egy előtűnk lejátszódó tragédia. Lélektani mélység, az alakok eleven kidomborítása, erő és baj az előadásban, az érdekesség mesteri fokozása, — ezek e mű kiváló tulajdonságai. Ohnet önmagát multa felül benne. A vászonba kötött két kötet ára 1 frt.

Egyesületi és társas élet.

Számadás

az elszerezésnélrendelt vasuti alkalmazottak segélyezésére alakult alapgyarapítására — az 1890. február hó 1-én rendezett táncmulatságról.

Bevétel: belépő-jegyek után . . . 152 ft — kr.
felülfizetések után . . . 130 ft 60 kr.
összesen . . . 282 ft 60 kr.
Kiadás: . . . 128 ft 78 kr.

Tiszta jövedelem . . . 153 ft 82 kr., mely kamatoztatás céljából a takarékpénztárba tételt. Felülfizettek: Ambrózy Nándor 5 ft, Bartók Ágoston 2 ft, Bánóczy Kálmán 1 ft, Bartóky József 50 kr., Buday Zádor 1 ft, Bárczy Béla 1 ft, özv. Boruth Elemérné 1 ft, Diószeghy Jánosné 2 ft, Dobi Nándor 2 ft, Etterer Béla 1 ft, Évva Ödön 1 ft, Ericz Ernő 1 ft, Fenyvesi Soma 1 ft, Fedák István dr. 1 ft, Fodor Zsigmond 1 ft, Fleiszner S. 1 ft, Feldbauer Zsigmond 2 ft, Fehérvári István 3 ft, Friedrich Antal 2 ft, Grosz Gyula 1 ft, Glósz Nándor 1 ft, Gombos Endre 2 ft, gf. Hardenberg 5 ft, Hollós Jakab 2 ft, egy huszár hadnagy 1 ft, Hoitsy Gida 1 ft, Hoitsy Gidáné 2 ft, Jelenek Ádám 2 ft, Jilek Károly 2 ft, Kun Géza 1 ft; Kaiser Adolf 2 ft, Klein Zsigmond dr. 2 ft, Kerekes József 2 ft, Korinkó János 1 ft, Kincsesy Péter 3 ft, Kiss Ödön 1 ft, Löcherer Lőrincz dr. 5 ft, Löwe Ernő 1 ft, Medgyessi Árpád 1 ft, Nüsser Lajos 1 ft, Nagy Gábor 2 ft, Nemessányi Kálmán 2 ft, N. N. 1 ft, Oláh Béla 1 ft, Prámer Alajos 1 ft, Polinszky Emil 1 ft, Pollák Lajos 1 ft, Pohl Antal 1 ft, Pfeiffer Gyula 3 ft, Pick Ignác 2 ft, Pollacsek Ferenc 1 ft, Ráskai A. 1 ft, Szentgyörgyi Vilmos 4 ft, Siegmeth Károly 3 ft, Sulkovszky József. 1 ft, Saitz Sándor 1 ft, Szilassy Ottó 1 ft, Schön Hugó dr. 2 ft, Stuppacher Lajos 4 ft, Schwarcz Mór 3 ft, Schön Sándor 5 ft, Ullrich Vilmosné 2 ft, Wunsch A. dr. 1 ft, Wihs

Keresztély 2 ft, X. Y. 1 ft, Zichy Béla gf. 10 ft, Zlinszky József 1 ft, Zinner Henrik 2 ft, a rendezőségétől 2 ft 19 kr., összesen 130 ft 60 kr. A nagylelkű adakozóknak halás köszönetét fejezi ki a rendezőség nevében:

Siegmeth, elnök.
Rátz Gyula, jegyző.
Kostyál József, pénztáros.

Kimutatás.

Az önkéntes tűzoltó egyesület javára folyó évi február hó 8-án rendezett »balyu-bál« pénzübeli bevételéről s kiadásairól.

Bevétel: Belépő-dijakból . . . 125 ft — kr.
Felülfizetésekéből . . . 114 ft — kr.
Összesen . . . 239 ft — kr.

Kiadás: A pénztári számadás szerint . . . 183 ft 60 kr.

Maradt tiszta jövedelem . . . 55 ft 40 kr.

Felülfizettek: Gróf Wallis Gyuláné 20 ft, gr. Zichy Béla 10 ft, Nyeviczkey József 6 ft, Bydeskuthy Sándor 5 ft, Csernyiczky Mihály 5 ft, Zombory János 4 ft, Bokor József 3 ft, Halasz József 3 ft, Haber Gyula 3 ft, Mendik János 3 ft, Stich Lajos 3 ft, Abonyi D. Mór 2 ft, Abrahamovics Mór 2 ft, Erben Alajos 2 ft, Frisch Herman 2 ft, Korinkó János 2 ft, Nagy Jenő 2 ft, N. N. 2 ft, Francziska N. 2 ft, dr. Rósenberg B. 2 ft, Szanky Nándor 2 ft, Vinyiczay György 2 ft, Wihs Keresztély 2 ft, Bajkór Béla 1 ft, Boruth Elemérné 1 ft, Berczik Nándor 1 ft, Cziganek Ferenc 1 ft, Déri István 1 ft, Dókus Gyula 1 ft, Dubay Ferenc 1 ft, Dubay István 1 ft, Friedrich Antal 1 forint, Fuksz János 1 ft, Hercz Armin 1 ft, Krafszik Ferenc 1 ft, Nagy Kálmán 1 ft, Romancsák András 1 ft, Rooz Adolf 1 ft, Schwarczman Gusztáv 1 ft, Schön Áron 1 ft, Simig Sándor 1 ft, Székely Imre 1 ft, Székely László 1 ft, Szója István 1 ft, Szöllösy József 1 ft, Thuránszky László 1 forint, Vágó Gyula 1 ft, Vályi Samu 1 ft.

Fogadják úgy a felülfizetők, mint az összes megjelentek szives támogatásukért a tűzoltó-egyesület halás köszönetét.

S.-a Ujhely, 1890. feb. hó 14.

Lágh Nándor, egyl. segéd-tiszt.

Stich Lajos, egyl. pénztáros.

Jóteknység. A f. hó 9-én Szinnán tartott táncest alkalmából a Szinnán felállítandó kised-óvó javára felülfizettek: gróf Eberhard zur Lippe 8 ft, Pöckl János 5 ft, Horny Gusztó 1, Petrasovits Elek 1, Weschner Bernáth 1, Madarassy Béla 1, Durcsinszky László 1, Labos Elek 1, Gojdic János 1, Kula István 1, Kovács József 1, Gerzanic István 1 ft, Muller Rezső 1 ft 50 kr., China Viktor 1 ft, Sosztek János 1, Klein Józsa 1. Grund József 1, Gay János 1, Bandt Gyula 1, Dercsényi Kálmán 1, Hrabovszky Géza 1, Petrasovits Miklós 2, Zelnek Gyula 1, Skirpán Ambrus 1, Mitrák Sándor 2, Viravecz József 1, Hajdinger Ottó 1 forint. A bál tiszta jövedelme 36 ft, mely összeg a kisedóvó javára posta-takarékpénztárba helyeztetett. Fogadják a nemeskeblű adakozók illetve felülfizetők a rendezőség halás köszönetét.

TANÜGY.

A kegyes-tanítórendiek Zemplénvármegyében.

IV. Hudra János k. r. tanártól.
(Öt közlemény.)

De talán nem lesz egészen érdektelen, ha a piaristák mult századi tantervét egy kissé bemutatom; annál inkább, mert Mohár Aladár »A kös-oktatás története a XVIII. században« című művében erősen panaszkodik, hogy minden utánjárása dacára sem juthatott hozzá.

A trivium és quadrivium⁹⁾ letünésével, mely ezer éven át kalauzolta közoktatásügyünk szellemvilágát: első volt a jezsuiták, kik megvetették az alapot a máig is fővonalában fenálló középiskolai rendszernek. Ez az öt osztályú rendszer volt; 3 gramm. és 2 hum. osztálylyal, mely 2 századon át érvényben maradt, míg 1806-ban a »második Ratio educationis« 6 t. sz. 4 gramm. és 2 hum. osztályt nem állapít meg. Az 5 osztályú rendszert úgy a katolikusok, mint a protestánsok elfogadták; csak a tananyag beosztásában történt itt ott, a helyi viszonyokhoz alkalmazott változtatás. A piaristák is elfogadták; de a jezsuiták tanrendszerének nem voltak vak követői; hanem azt az időviszonyokhoz mérték s nagy figyelemmel voltak az előhaladott kor kívánalmai iránt, mint azt már fennebb említettem. A többek közt tanrendszerükben elég tág teret engedtek a redltantárgyaknak, ami a 18-ik században újság ingerével birt s ez által megfélelni iparkodtak a nemzet közóhajának.

A tanterv bevezetése üdvös oktatásokat nyújt annak bebizonyítására, hogy csak a helyes irányban vezetett nevelés felel meg úgy az egyház, mint az állam legfőbb kívánalmainak. A valóságos nevelés által megtanulja az ifjuság, hogy

⁹⁾ Gram loquitur, Dia vera docet, Rhe verba colorat, Mus canit, Ar numerat, Geo ponderat, As colit astra.

mindennek alapja az Ur féelme; megtanulja úgy az egyházi, mint a világi előljáróságot becsülni, tisztelni s a törvényeknek engedelmességet; csak így lehet szeretni szüleinket, polgártársainkat s mindennek felett hazánkat. Végül a tudományok szükségességét hangsúlyozza; ezt pedig csak helyes módszer által érhetjük el.

Az egész metódus 20 pontot foglal magában. Záradékal a tananyag beosztás s az iskolai rendtartás következik.

Az első pont: a vallási ügyekkel foglalkozik. Naponként hallgattak szent misét; vasár- és ünnepnapokon oratóriumokat tartottak. Volt kis és nagy oratórium. A kisebb oratórium alkalmával valamely szent könyvet olvastattak és olvasót imádkoztak az alsóbb osztályokban; a felsőbb osztályokban voltak a nagyobb oratóriumok, mely alkalmakkal az »officium B. M. V.«-t olvasták vagy énekelték, vagy »catachesis« tartottak a szentségekről, azok méltó felvételéről, a bűnök kerüléséről és az erények gyakorlásáról. A hallottakról mindenki nyomban számotadni tartozott. Délután létánia. Minden hónapban egyszer sz. gyónás.

A második pont szerint: a pogányok és nem keresztény írónak műveit¹⁰⁾ a bennök foglalt tudományos anyag, a stílus szépség és eleganciája végett olvastattak szabad »metuendum« tamen est cum divo Augustino, ex iis in subinde ab ebris doctoribus vinum erroris incautis adolescentibus popinetur. Tehát a mézet ki kell belőle szedni; de a darazs-tól óvakodni kell, nehogy lelkünk vallja kárát. A magiszternek szemesnek és okosnak kell lenni. Nehogy tehát a szellemi előnyökkel a pogány világnézetek is erősebb gyökeret verjenek az ifjuság fogékony lelkében, ennek ellensúlyozására minden szombaton magyarázni kellett az alsóbb osztályokban, a grammatikáig bezárólag, a katekizmusnak valamely részét; a felsőbbekben pedig a következő vasárnapra szóló evangéliumot. Ezenkívül textust a szent írásból, különösen az új szövetség-ből. Ezt meg is tanulták és a lecke kezdetén recitálták.

Ezekből látható, hogy a vallásügyre nagy gondot fordítottak s épen nem volt közönyös előtűk, hogy az ifju szive lelke és egész valója romlatlanul adassék át a családnak s így a hazának.

A harmadik pont: kiválóan ajánlja a tisztaságot úgy a ruházatban, mint az ifju egész lényében; továbbá a szerénységet és az erkölcsi jámborságot.

A negyedik pont szerint: a nagyon rongyos, piszkos, fekélyes vagy szellemi tekintetben lelkileg kifogás alá eső, erkölcsileg romlott, javithatatlan vagy végső hanyagságban sinlódó ifjak az intézetből kizárattak; nemkülönben eltávolítottak, kik mások gyalázatára, tanulóársaik romlására valamely közboránnyt idéztek elő.

Az ötödik pont szerint: minden osztályban, különösen az alsóbbakban rajta legyen a tanár, hogy a mit előad, azt a tanulók jól megértsek. Ne rohanjon, ne trádáljon addig magasabb dolgot, míg a tanulók az alsóbbrendűekkel tisztában nincsenek.

A hat, hét és nyolcadik pont szerint: bár a latinnyelv alapos tudása képezi fő célját az iskolának, mindamellett illetlen, sőt gyalázatos dolog volna a hazai nyelvnek elhanyagolása, mely annyira szükséges úgy a nyilvános, mint a magánéletben. Arra kell törekednünk, hogy a magyarnyelvet úgy előszóval, mint írásban teljesen használhassuk. Ép ezen oknál fogva, a legelső osztályoktól kezdve a retorikáig bezárólag, a hazai nyelv a latinnyelvvél párhuzamosan tanítassék, úgy azonban, hogy nyelvünk géniusza és természeti szépsége csorbát ne szenvedjen. Ezen cél elérésére a tervezett szükségesnek tartja a nyelvi tisztaságot, kerülve minden póriasságot, dialektust vagy egyéb rendellenességeket. Mindezekre, valamint az ortográfiára, írásjelekre s az egész grammatikára a tanár az írásbeliek kijavításánál nagy gondot fordítson. Végül ismét a magyarnyelvet helyezi előtérbe s hívja fel reá a figyelmet. »Usum itaque tamquam tutiorem regulam orthographiae in lingua praesertim patria sequi oportet.«

A kilencedik pont: az aritmetikát »tantum pro capacitate discentium« ajánlja. E pontban figyelmzett a latin és magyarírás és szerkesztés mellett a németre is; de erre nem látszik valami kiváló súlyt helyezni.

A tizedik pont rendel, hogy a példák és gyakorlatok az életből legyenek merítve. Nagy férfiak, kitünő történelmi alakok szolgáljanak például, hogy azok erkölcsin vagy erényein a fiatalabb nemzedék lelkesülhessen.

A tizenegyedik pont: a görögnyelv dicsőségét zengedezi, minthogy a görög nemzet a tudományok minden nemében excellált. Felhozza, hogy maga Cicero is Athenbe ment a szónoklatot és bolcsészetet tanulni. Már az alsóbb osztályokban el-sajátítani kívánja a nyelvtant; a szerkesztést annyira, hogy az ifjak a retorikában már görögnyelvű verselésben is kitünjenek.

¹⁰⁾ Itt nem pusztán a görög és római klasszikusokat kell érteni, hanem minden, már későbbi, a keresztény érülettel nem egészen harmonikus írók műveit is.

CSARNOK.

Csevegés a kandallónál*).

— Ma, kezdé Erdőhegyiné ónagsága, amint elnöki székét a virágos kandalló mellett elfoglalta, Mezei doktor urhoz szeretnék egy pár kérdést intézni.

A megszóltott sóhajta hajtotta meg magát.

— Soh'se féljen, kedves orvos ur — nyugtatá meg a fiatal asszony mosolyogva — egészen komoly kérdésekre óhajtok felvilágosítást kérni, s igérem, hogy amaz ingerkedési hajlamot, mely az ön ünnepiesen komoly tudománya ellen bennem oly sokszor feltámadt, féken fogom tartani.

— Félek, hogy nehéz lesz ezt a szeretetreméltó koboldot megfékezni — viszonzá az orvos — de még egy kis háború kockázatásával is szívesen állok nagysád rendelkezésére s várom becses kérdéseit.

— Tehát egészen komolyan! — kezdé ónagsága ismét. E napokban azt olvastam az újságban, hogy egy párisi orvos még a híres Pasteur t is tulszárnyalja, s miként ez a veszettséget, ő a tüdővész szintén beoltás által akarja gyógyítani. Ha ez való, akkor még a Pasteur fölfedezését is fölülmulja, mert a veszettség mindig csak rendkívüli, s hála Istennek nem oly gyakori szerencsétlenség eredménye; de a tüdővész az emberiségnek egyik leggyakoribb ostora, mely azáltal, hogy örökölhető vagy másfél elkapható, még veszedelmesebbé válik. Nagy áldás volna tehát, ha a tüdővész ellen biztos módot lehetne találni; de hogy a beoltással ezt miként érhetnők el, nem vagyok képes megérteni, s épen ezért szeretném véleményét hallani, hogy igaz-e, s lehetséges-e ez a fölfedezés?

— Ezt a do'got épen a napokban tettem a legkomolyabb tanulmány tárgyává — viszonzá Mezei dr. — s így abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy pontos felvilágosítást adhatok nagysádnak. Becses kérdésére természetesen nem válaszolhatok határozottan; mert amint a csillagász számításai csak az égi tűnemények valódi és pontos megjelenésével válnak kész igazságokká: az orvostudomány legjobb és legkomolyabb hipotéziseit is csak a valóban és hasonló körülmények közt mindenkor bekövetkező gyógyulás erősíti meg.

— Akkor hát — mondá Erdőhegyiné — a régi pástorok eljárása talán mégis többet ért, mert azok az elméletet és tudományt elhagyva, egyenesen a gyógyításon kezdtek. Bocsnát! — kiáltá komikus kétségbeeséssel, midőn látta, hogy az orvos fenyegetőleg emeli föl ujjait — bocsnát, már eltűnt a kobold. Nos, hogy áll a tüdővész gyógyítása?

— Egy párisi doktor — válaszolá Mezei orvos — Roussel dr., ki a vérátömlesztés terén is kiváló sikereket ért el, abban az erős hitben él, hogy ő a tüdővész képes meggyógyítani. Elmélete azon a tapasztalaton alapul, melyet az újabb gyógyászat mindinkább megerősít és alkalmaz, hogy sok gyógyszer a bőr alá fecskendezve, a legnagyobb és leggyorsabb hatást gyakorolja az emberi organizmusra, minthogy ekként közvetlenül jut a vérbe. Például tapasztalták azt, hogy a vas, kén, arzenikum, nux vomica, ha a bőrszövet alá fecskendeztetnek, az egész testet áthatják, s némely betegségénél néhány hét alatt oly javulást idéznek elő, amelyet soha, vagy csak rendkívül lassan lehetne elérni, ha ugyanazokat a orvosszereket az emésztő szervek útján közölnék a beteggel. Épen úgy ismert dolog, hogy sok méreg csak akkor hat, ha közvetlenül jut be a vérbe, ellenben elnyelése semmi veszedelemmel nem jár. Tapasztalták továbbá, hogy a befecskendezés által közölt gyógyító szerek a mikroszkopikus bacillusokat és baktériumokat különösen igen jól pusztítják.

— Eszerint — mondá Erdőhegyiné — ama spanyol orvos mégis csak jó uton járt, ki a kolera-t, mely a legújabb fölfedezések szerint szintén a bacillusoktól származik, beoltás által akarja gyógyítani!

— Hogy oltásának megvan-e a kívánt sikere — válaszolá Mezei dr. — azt nem ítélem meg, miután eljárásaitokban tartja; de azt határozottan állíthatom, hogyha valaha sikerülni fog a kolera-bacillust megölni, ez csak befecskendezés útján lesz lehetséges, mert a gyomorba vett szerek az emésztési folyamat alatt vegyileg annyira átváltoznak, hogy a vérgolyócskákban élő bacillusokat nem képesek többé megsemmisíteni; föltéve, hogy e képességgel csakugyan bírnak. Bocsnáson meg nagysád e kitérésért, de kérdésével maga okozta azt. Ami a tüdővész illeti, azt szintén a vérben élő mikroszkopikus lények idézik elő, melyek különösen a tüdőt lepik meg s azt elrombolják. Ha a tüdővészesek nyáladékát nagyitón megvizsgáljuk, végtelen sok, különös alakú bacillust látunk benne,

* Willen lovag, a mult nyáron elhunyt osztrák költő, »Az osztrák-magyar Monarchia írásban és képbén« című nagy irodalmi vállalat osztrák részének szerkesztője »Plauderlein am Kamin« (Csevegés a kandallónál) cím alatt igen szellemes ismeretterjesztő tárcákat írt. Ezek közül való a fentebbi részlet is melyet t. munkatársunk szabad átdolgozásban közöl. Szerk.

melyeket *tuberkulózis bacillus*-oknak hívnak. Sajnos, hogy a tüdővész okának fölfedezésével még nem találtuk meg egyuttal az eszközt is annak megszüntetésére. Épen úgy vagyunk vele, mint a kolera-val, a bacillust jól látjuk, de ellenszerére még mindig nem bírtunk ráakadni. Nos, a bacillusoknak emez ellenszerét és legyőzőjét, melyet Koch tanár a kolera-nál mindaddig hasztalanul keresett, találta meg — hite szerint — Roussel dr. párisi orvos.

— És kicsoda, vagy jobban mondva, micsoda a szent György lovagja ennek a mikroszkopikus sárkánynak, mely az emberiséget époly kegyetlenül üldözi, mint őseinket a hétfejű sárkányok? — kérde Erdőhegyiné.

— Egy fa — viszonzá az orvos. Már a középkori felfogás szerint is a természetben minden betegségnek megvan a maga orvossága, s minden mérgeknél a maga ellenmérge.

— Én is azt tartom — mondá Erdőhegyiné — hogy a fizikai világban épúgy van, mint a szellemi és erkölcsi világban, ahol szintén minden hibának és bűnnek megvan a maga ellenmérge. Az egyiknek ostobasága ellen ott van a másik okossága, a hazugság ellen ott van az igazság, a gyűlölet ellen ott van a szeretet; miért ne lennének meg a természetnek a fizikai világban is a maga ellenmérgei.

— De az erkölcsi ellenmérgek nem öszhangzanak egészen azokkal a mérgekkel, amelyeket lekellen küzdeniök — szólalt meg Kardos hadnagy Legalább az okosság, azt hiszem, sem mennyiségileg, sem minőségileg nem elégséges, miután, Schiller szerint, az ostobaság ellen az istenek is hiába küzdenek.

— Ugy e, ezt az ujoncknál tapasztalta? — kérde Erdőhegyiné nevetve.

— Szerénységem nem enged, hogy erről beszéljek — viszonzá Kardos — mert épen ez az, amire büszke lehetek. Lehet az ujonc olyan ostoba, amilyen csak akar vagy bir lenni, a hadnagy a kiszabott szabályzati ismereteket mégis beleplántálja; ugy, hogyha a költő mondását nézzük, a hadnagy tulajdonképen némileg még az isteneknek is felettük áll, de legalább is a félisteneknél szerénytelenség nélkül lehet egy sorba állítani.

— Büszkének szeretem a spanyolt! nevetett Erdőhegyiné. Azonban térjünk vissza a tárgyhöz s hallgassuk az orvos urat. Kérem, orvos ur, folytassa érdekes fejtegetéseit!

— A tüdővész ellenmérget tehát, folytatá az orvos, Roussel dr. az *eukaliptus*-fában keresi, mely Ausztráliából származik s már Olaszországban s déli Franciaországban is megvan honosítva. E fának gyökere s levelének kigőzölgése a mocsárláz gyógyítására igen sikeres, ezért elkezdtek mérges, mocsaras vidékekre ültetni s a tett megfigyelések kimutatták, hogy a mikrobák, melyek a mocsárlázat, a veszedelmes s gyakran halálos maláriát a vérbe viszik, a fa körül messze, ugy a földön, mint a levegőben eltűntek. A fának ezen erejére alapítja Roussel elméletét, kapcsolatban a bőr alá fecskendett orvosság hatásáról tett tapasztalatokkal. Ő az eukaliptusfának leveléből és héjából egy kivonatot készít, mint ahogy a kinint nyerik a kina-teából, s azt állítja, hogy ebben a kivonatban az eukaliptusfa mikrobaölő tulajdonsága igen nagy mértékben megvan. Ezt az *eukaliptint* — a Kinin analógiájára képezve a szót — aztán a tüdő körül mindenütt befecskendezi a bőrszövetbe s hatása oly nagy, hogy rövid idő múlva a tuberkulózis-bacillusok teljesen elpusztulnak, s a beteg nyáladékában ezen romboló mikrobáknak semmi nyomuk se látszik. E pillanattól fogva a tüdővész veszedelmes és gyógyíthatatlan jelleme megszűnik s az orvosoknak ezentul csak egyszerű tüdőhurutféle bajjal van dolga, melyet a legközönségesebb orvosságokkal meggyógyíthat, föltéve, hogy a tüdő sorvadása még nem öltött oly fokot, hogy a légzőszervek megújulása már lehetetlen.

— S hisz ön ebben az orvoslási módban? — kérde Erdőhegyiné?

— Azt nem mondhatom, hogy hiszek benne — viszonzá az orvos — mert én makacs skeptikus vagyok, s különösen orvosi kérdésekben nem hiszek csak a saját szemeimnek. Mindamellert nem tagadhatom, hogy a Roussel dr. módszerét lehetők tartom; föltéve, hogy az eukaliptin csakugyan bir bacillus-ölő képességgel, amit csak a tapasztalat fog bebizonyítani. Mert a természet gyógyító erőt mindig csak próba és tapasztalat után ismerjük meg s fölfedezésükre igen sokszor a véletlen vezet az embert; a betegséget és annak okait kikutatni s ezekhez képest a helyes orvosszert alkalmazni: az aztán a tudomány dolga. Ha tehát az eukaliptinnak csakugyan megvan az a különös hatása, amit Roussel észlelt, akkor a tüdővész gyógyítását a befecskendezés útján lehetők és valószínűnek tartom s az új elmélet annyivalinkább figyelemreméltó, amennyiben ennek alkalmazásával a betegnek sohase árthatunk; sőt tovább menve, azt is lehetők tartom, hogy az eukaliptus kivonatanak befecskendezése a kolera-bacillust is meg fogja semmisíteni, amire mindeddig hasztalanul törekedtünk.

— No édes orvos ur! — mondá Erdőhegyiné — sokszor kigunyoltam az ön orvosi tudományát, de valóban csodálattal fogok előtte meghajolni, ha csodákban gazdag korunkban csakugyan

sikerülne neki az emberiségnek három olyan ostorát: mint a veszettség, tüdővész, kolera elűzni s kivált még olyan eszközök által, a melyek a szervezetet nem támadják meg annyira, mint az eddigi orvosszerek, melyek a gyomrot összekavarták s minden gyógyuláskor újabb betegséget idéztek elő. Rác Lajos.

(Vége köv.)

HUMOR.

Mi a különbség a szerelem és a hideglelés közt? Ez hideggel kezdődik s forrósággal végződik — amaz megfordítva.

Egy jó táblabíró meglátván a medvebőr-bundába bujt fővárosi uracsokat, felsóhajtott: mily nagyott változott az idő az én fiatalágom óta! Akkor az ember medvét látott majmokat, most majmokon látja a medvét.

Meghalt a falu vénje 106 esztendő korában. A pityergő vénasszonyok összedugták fejeiket s mondogatták: bizony szép kort ért! Megszóla a kom'asszony is, ki világlétében mindig külön véleményen volt. No bizony, van is mit dicsekedni a komám uram nagykorával. Az én jó egyetlenegy édes apám most éppen 120 esztendő lenne — ha élne.

Mikor a vak Milton másodszor megnősült, egy jó barátja megkérdezte, ugyan hogy tudott nőt választani. Nagyon könnyen — felelt a költő — s még könnyebben, ha *siket* is volnék, mert akkor a férjek legtökéletesebbje lennék!

Másolat. (Elbocsátó levél.) Béres György mint kacsis 1889. esztendőbe nálam hűségesen és becsőletesen szaladgál, azér útét az 1890-ik esztendőre bárki szabadon megfoghatja. Mokcsóban, 1889. nov. 27. H. H. árendás.

GONDOLATOK.

A harmincéves nők ellenállhatatlan varázst gyakorolnak a férfira. Valami bizonytalanság, meghatározhatatlan félelem, rettegés, érdekes zavar és viharosság vegyül a harmincéves nő szerelmébe, mit az ifju leánya szerelme mindenkor nélkülöz. A harmincéves nő csak a szeretett férfiert él, ennek jövője foglalkoztatja őt csupán, életét széppé és dicsővé tenni igyekszik; engedelmeskedik, kér és parancsol, megalazza magát és ha kell, ismét büszkén rendelkezik, tud a legkülönfélébb esetekben vigasztalni, míg az ifju leány csak siránkozik. És mindezek az előnyök mellett a harmincéves nő, sokszor öntudatlanul, még többféle szerepen is otthonosságot mutat: tud ifju leánykává is lenni, ha kell, tud szemérmes lenni, vagy a csapásokkal kiméltlenül szembe szállni. A kettő közt oly nagy a különbség, mint a milyen a véletlen és a kiszámított dolog, az erő és gyöngeség közt létezik. (Balsac.)

A férjes nők már nem önmagokéi, hanem a házi tűzhely királynői és rabszolgái. A nőiség szentsége össze nem egyeztethető a társadalmi kötelességekkel és a világi szokásokkal; a nők emancipációja nem egyéb, mint a nőiség megszüntetése, a nők elrontása. (Balsac.)

Minden nő megkívánja, és méltán, hogy tiszteljék is. Becsülés nélkül megszűnik nőiességük. A tisztelet az, mit mindenek előtt szerelmük részére is megkívánnak. (Balsac.)

KIMUTATASA

a zemplésvármegyei nyilvános közkórház 1889. évi jan. havi beteg-forgalmának.

1889. évi dec. 31-től ápolás alatt maradt	1890. jan. 31-ig ujonnan felvételt	Ezek közül elbocsátottak				Összes fogyaték	A hó végével ápolás alatt maradt	Az ezen idő alatt felmerült ápolási napok
		Ápoltak összege	Gyógyulva	Javulva	Gyógyulatlan			
29	71	100	50	—	4	60	40	957

Tokár József, orvos.

Dr. Schön Vilmos, főorvos.

A t. körjegyző urakhoz!

Mindazon t. körjegyző urakat, kiknek a kiadásunkban megjelent 1890. évre szóló »Zemplén Naptár«-unkból elárusítás végett küldtünk, de mindez ideig azzal be nem számoltak, ismételve kérjük, hogy haladéktalanul leszámolni sziveskedjenek.

Tisztelettel

»Zemplén« kiadóhivatala.

HIVATALOS RÉSZ.

21/eln.

Elnöki körlevél.

Tisztelettel értesitem a t. vármegye közönségét, hogy a rendes tavaszi közgyűlés a folyó évi február hó 25-én és következő napjain, mindenkor délelőtt 9 órakor fog megtartatni.

A közgyűlés nevezetesebb tárgyai:

1-ször. Az a dőfelszámolási bizottság tagjainak és a lóavató-bizottságok elnökeinek a legutóbbi közgyűlésen történt választása, felelősségét a nagyméltóságú ministerium által megsemmisítettén, a mondott bizottságok titkoszavazás utján leendő újabb megválasztása. Megjegyezvén, hogyha addig a központi választmány megválasztása is megsemmisítették, ez is ujjal megválasztandó lenne.

2-ször. A vármegye múlt évi számadásainak megvizsgálása.

3-ször. Az utimunka beosztása.

4-szer. A közigazgatási reform tárgyában kiküldött küldöttség jelentése.

5-ször. Több közérdekű szabályrendelet stb.

Főispán öméltsága felhívására tudatom, hogy az állandó választmány ülése a f. évi február hó 24-én d. e. 9 órakor a kis teremben fog megtartatni.

Hazaíui üdvözlettel

S. a.-Ujhely, 1890. február 12-én

Matolay Etele,
alispán.

2209. sz. Zemplénvármegye alispánjától.

Körösvény.

Közírré tétel végett tudatom, hogy Kelemen János ricsei lakos tulajdonát képező egy db alacsony, szőke szőrű, fennálló szarvu, bélyegtelen tehén, a f. év január hó 27-én megtartott leleszi vásár alkalmával, a perbenyiki vasúti állomástól elszökött.

S. a.-Ujhely, 1890. február 10-én.

Matolay Etele, alispán.

673. 89. sz. Zemplénvármegye alispánjától.

Valamennyi község előjáróságának.

T. Nagy-Küküllő vármegye alispánjának megkeresése folytán közírrététel végett tudatom, hogy a múlt év november havában Ohtám György brulyai községi hites házából ismeretlen tettesek 20 db a 94737. számtól 94736 sorszámgig terjedő 5 kros marhalevél uralapot elvittek, melyeket a nevezett vármegye alispánja semmisnek nyilvánított.

Felhívom egyszersmind a közs. előjáróit, hogy a mennyiben a lopásra vonatkozólag valami körülmény tudomására jönnek, nekem haladéktalanul jelentsek be.

S. a.- Ujhely, 1890. jan. 4.

Matolay Etele, alispán.

Nyilt-tér. *)

Fekete selyemszövetek 60 krajcártól ^{11 ft 65 krig} méterenkint (körülbelül 180 különféle színben és mintában) öltözet- és darabonként szétküldi Henneberg G. gyári raktára (cs. és kir. udvari szállító) Zürich-ben. — Minták azonnal küldetnek. — Levelek 10 kr. portóval.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Szerkesztőségi posta.

A farsang Piumóban — A nők hivatása — nem közölhető.

Aleibiadész — Budapest. Levelet irtunk.

S. I. urnak — Helyben. Tulhaladott álláspont. Várjuk be a következeseket nyugodtan és türelmesen!

U. S. Helyben. Nem váltak be.

Többeknek — a vidékre. Az ujhelyi jelmezes bazár napját még nem tudni. Ha kitézik, rögtön publikáljuk. Annyit tudunk, hogy a páholy-jegyek nagyon kapósak s Hornyay Béla dr. rendezőnél előjegyezhetők.

Felelős szerkesztő:

DÓKUS GYULA.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA.

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMÉRNE

HIRDETÉSEK.

MEGHIVÁS.

A

„TOKAJ-HEGYALJAI TAKARÉKPÉNZTÁR“

XIII-ik

RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1890. évi március hó 2-ik napján délelőtt 10 órakor Tokajban, az intézet üzlethelyiségében tartja meg, melyre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak egybe, hogy az alapszabályok 16-ik §-ához képest, részvényeiket, aközgyűlést megelőző órákban, az e végre kirendelt bizottság kezeihez letenniök kellend.

Közgyűlés tárgyai lesznek:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletév eredményéről.
2. A tiszta jövedelem felosztása és a felmentvény megadása.
3. Egy igazgatósági tag választása.
4. Az alapszabályok módosítása*).
5. Indítványok.
6. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag megválasztása.

Kelt Tokajban, 1890. február 6-án.

Az igazgatóság.

*) Az alapszabályok 17. §-a szerint, az alapszabályok megváltoztatása iránt hozandó határozat érvényességéhez, a részvényesek felerészének képviselőiben, 30 részvényes jelenléte szükséges, tisztelettel felkértem a t. részvényesek, hogy a közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek, nehogy azt elhalasztani kelljen.

Regálékártalanítás vásárlása.

Mindazon birtokosokat, kiknek egygyessé- gileg tisztázott regálékártalanítási igényök meg- van állapítva, s azt óhajtják készpénzfizetés mellett eladni — felkérem, hogy ebbeli szándé- kukat és feltételeiket Bajusz József sátoralja- ujhelyi ügyvéddel közölni méltóztassanak, ki ez ügyletre felvilágosítást adand.

Szongoth Jakab,

a tasnádi takarékpénztár igazgatója.

Eladó

130 hordóra való ungyárbeli pincze és az „Évva“ major- hoz tartozó kert, ki- sebb-nagyobb ház- helyekre felosztva.

Bővebb felvilágosítást ad e lap kádóhivatala.

Vetési czélokra ajánljuk:

legujabb minőségű bükkönyt, árpát, zabot, valamint egyéb vetőmagvakat a legjutányosabb árakon.

Widder testvérek

Budapest, V. Zrinyi-utca 4 sz.

4/90. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közírré teszi, hogy a gálszécsi kir. járásbírósnak 36/890. p. számú végzésével Brodi Ph kassai kereskedő czég felperes részére Gelb Ignác gálszécsi lakos alperes ellen 3470 ft 36 kr. s jár. erejéig elrendelt kiel. végrehajtás folytán nevezett alperestől Gálszécsen 1890. évi január hó 7-én lefoglalt s 1336 firta 1 krra becsült ingó- ságokra a gálszécsi kir. járásbírósnak 36/890. sz. kiküldő vég- zése folytán az árverés elrendeltétvén, annak a helyszínén, vagyis gálszécsen Gelb Ignác üzlethelyiségében leendő meg- tartására határidőül 1890. évi február hó 24-ik és következő napjának délelőtti 8 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság le- foglalt bolti rőfös árucikkék, háziutórok s egyéb különféle ingóságok az 1881. 60. t. cz. 107. és 108. §§-ai szerint a leg- többet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szűkség esetén becs- áron alul is elfognak adatni.

Kelt Gálszécsen, 1890. évi február hó 7. napján.

Juhász Béla,
kir. bir. végrehajtó.

3368. szám.

A m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

V. 890.

A bor, hus, cukor és sör-fogyasztási adók be- szedési jogának kibérlése iránti

ÁRVERÉS.

A s. a. ujhelyi m. kir. pénzügyigazgatóság közírré teszi, miszerint az alant nevezett köz- ségek területén a fogyasztási adó beszedési joga, 1890. évre feltétlen hatálylyal, 1891—92. évekre a kölcsönös felmondás fentartásával nyilvános ár- verés útján bérbeadtatik.

M. Laborcz, Krasznibród, Vidrány kikiáltási ár 1200 ft. Ebből esik borra 190 ft, husra 380 ft, cukorra 380 ft, sörre 250 ft.

Az 1-ső árverés febr. 19. d. 8 órakor, a második febr. 19. d. u. 2 órakor, a harmadik febr. 20. d. e. 8 órakor. Az árverés S. a.-Ujhely- ben a p. ü. igazgatóságnál fog megtartatni.

Részletes feltételek a m. kir. pénzügyigaz- gatóságnál és a m. kir. pénzügyőri biztosságnál betekintheők.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, melyek 50 kros bélyeggel s a kikiáltási ár 10₀/₀-val, mint bánatpénzzel ellátva, legkésőbb az árverési napon, a szóbeli árverés megkezdése előtt, az árverés megtartásával megbízott tisztviselőhöz benyujtan- dók. Írásbeli ajánlatok akár csak egy, akár több községre csoportosítva is elfogadtatnak.

Az árverelni óhajtó községek bánatpén letételére nem kötelezvék.

S. a.-Ujhely, 1889. február 13. napján.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Becske,

A „ZEMPLÉN”
legújabb modern betűkkel ujonnan berendezett
KÖNYVNYOMDÁJA
ÉS
M Ű I N T É Z E T E

bámulatos olcsó leszállított áron készít:

100 darab finom vastag fehér névjegyet, finom metszetű (litograf) írott betűkkel **60 krért.**
100 darab lakadalmi meghívót 100 boritékkal, finom bristol papíron **1 frt 80 kr.**
100 db Ugyanaz **aranszegélyű** finom vastag kártyán **2 frt 50 kr.**
1000 darab finom boritékot czimnyomással **2 frt 50 krért.**
1000 darab finom kék vonalozott kvart levélpapír és 1000 db finom boriték czimnyomással **5 frt 80 krért.**

Ezen olcsó árakra felhiva a n. é. közönség becses figyelmét, maradtunk

kiváló fizstelettel

A „ZEMPLÉN” KÖNYVNYOMDÁJA.

Róth Bernát
vaskereskedő és bortermelő
S.-a.-Ujhelytt.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **saját termésű aszu és szomorodni boraimat** alant jegyzett áron árusítom el, u. m.:

Szomorodni borok régiék és finomak literenkint 60 krtól 90 krig.

Aszu borok régiék és nagyon finomak palaczkonként 1 ft 20 krtól 2 ft 20 krig.

Magamat a tisztelt közönség pártfogásába ajánlván, maradtam

kiváló tisztelettel

Róth Bernát.

Bladó

Märkon igen finom réti sarju métermázsánként 3 ft 50 kron, továbbá: **Nagy-Kövesden** (loco Szomotor) tavaszi búza 10 frton, chevalier árpa 9 frton, kanadai zab 10 frton, stockeraui lencse 20 frton, sárga és rózsá burgonya 4 frton, melyek vetésre igen ajánlatnak.

Bővebb felvilágosítást ad és megrendeléseket pontosan eszközöl Nagy-Kövesden

Szerdahelyi Vincze.

Kerestetik

egy szerényviseletű tisztességes nő, ki amellet, hogy a gazdaszonyi teendőiben is segédkezzék, egyuttal a főzést és vasalást is teljesítse, méltányos díjazás mellett.

Hogy hová — megmondja a kiadóhivatal

Vetésre alkalmas árpa, zab lóheremag és bükköny kapható Reichard Mór és fia cégnél S.-a.-Ujhelyben.

Tk. 5909. sz. 1889.

Árverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajthatónak Szűcs András, János és István végrehajtást szenvedő elleni 17 frt 82 1/2 kr. tökékövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíró) területén levő Kis-Toronya község határában fekvő, a kis-toronyai 300. sz. tjkvben Szűcs András, Szűcs János és Szűcs István tulajdonául jegyzett I. 37/b. hr. számú belhely, 26/b. összeírású sz. ház, 38/b. hr. sz. kert, 687., 689. és 847. hr. sz. szőlőre az árverést 330 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1890. évi február hó 17-ik napján délelőtti 10 órakor Kis-Toronya községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 33 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 41-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt i. m. rendelet 8 ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál, 1889. évi nov. hó 15-én.

Kolos,
kir. törvsz. bíró.

12/1890. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a homonnai kir. járásbíró 2432/p. 1889. számú végzése által Máriássy Mátyás kassai lakos felperes javára Padmalik János turcóczi lakos alperes ellen 660 ft, jelenleg azonban csak 160 ftban fenálló hátr. tőke, ennek 1889. évi július hó 24. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 59 ft 30 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt bizt. végr. alkalmával bíróság lefoglalt és 1080 frtra becsült 4 db ló, 300 mázsa széna, 100 mázsa lóhere, 2 db 2 éves ökörű, 2 db 1 éves ökörű, 5 db fejőstehén, és 8 db üszörjából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 4243/89. p. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Turcóczi községben nevezett alperes lakásán leendő eszközésére 1890. év február hó 21-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Kelt Homonnán, 1890. évi február hó 9. napján.

Karácsonyi Pál,
kir. bir. végrehajtó.

TARNÓCZY GUSZTÁV

a magas kormány 82502/II./888. számú rendeletével ajánlt

tűzoltószersz., fecskendő- és szivattyú-gyára

BUDAPEST, V. KERÜLET.

Gyárhelyiség: Kálmán-utca 16. sz. szerelőműhely: Klotild utca 17. sz., irodahelyiség: Váci körút 78. szám.

ajánlja a nm. belügyminiszterium által szabályrendeletileg előirt mértékkel bíró,

Tarnóczy szabadalmával ellátott

központi szelepszáró kengyeles tüzi fecskendőit,

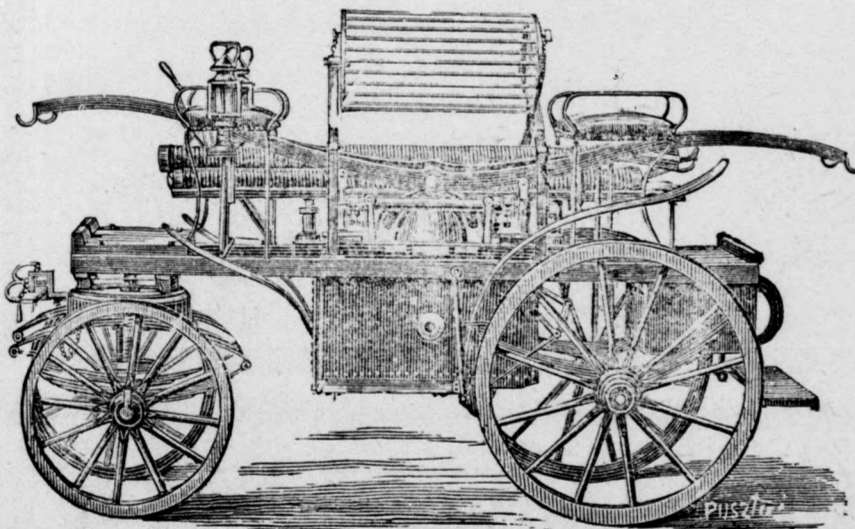
minden mellékszerelvényekkel, melyek ugy szerkezetben, mint minőségben kitűnőek, és minden tekintetben a legújabb vívmányok magaslatán állanak.

kizárólag a magyar egységes csavarral ellátva.

Szervezendő tűzoltó-testületek, számára szükséges felszerelések a **legkisebb részletekig**, nagyobb községek számára kocsis fecskendők, mozdonyok, hydrophorok előkocsival, vagy a nélkül, szerkocsik, tűz- és mászólétrák, valamint mentő- és védszerek kaphatók.

kizárólag házi gyártmány.

5 évi
jótállás
10 évi
részletfizetés
mellett

Nemkülönben ajánlhatom kis községek számára az **Omnia** vagy **targonca-fecskendőmet**. — A nem magyar egységes csavarral bíró fecskendők átalakítás végett elfogadhatnak

5-6

FAIRBANKS-MÉRLEGEK

az egész világon a legtökéletesebbnek elismert mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, rendkívül érzékenyek és tolosúlyal vannak ellátva.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük-nél fogva az összes világgékiállításokon az első díjat nyert legkiválóbb mérlegek.

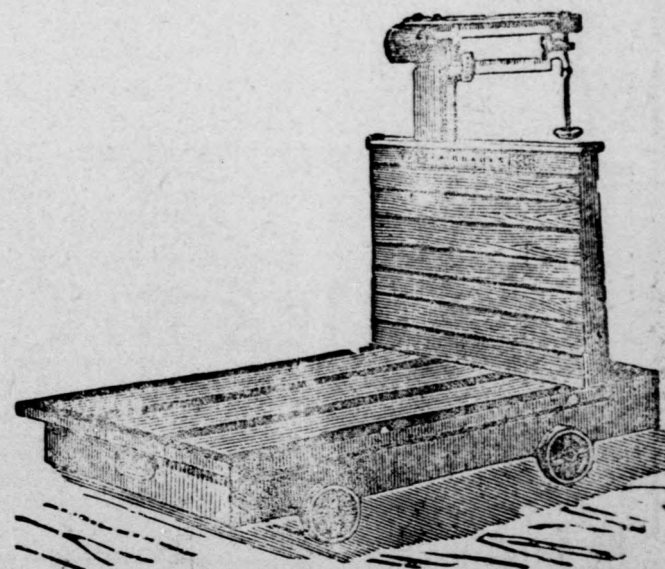
A jutányos árakban — melyek súlyokkal számított tízedes mérlegek áruinál nem magasabbak — a hitelesítés, csomagolás és vasutrá való feladás költségei befoglaltatnak. Gazdasági szeker- és zsák-mérlegeink, valamint marha-mérlegeink a legkedveltebb mérleg-szerkezetek.

Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.

Czlm: Osztr.-magyar Fairbanks-társaság mérleg- és gépgyára John Block vezérigazgató

Budapest, Andrassy-ut 12.

Árjegyzékkel és felvilágosítással szolgál a közönséget. Gyár: Ujpest. — K. Megyer

Jakobovics Armin

az „Első Zemplénmegyei honi bútorgyárak”
tulajdonosa

S.-a.-Ujhelyt, főtér (Matyasovszky-féle ház)

fiókküzet Kassán a „vörös kereszt”-hez

ajánlja a magas uraságoknak és a n. é. közönségnek, akik bútort vásárolni szándékoznak és jutányos árak mellett szilárd kiszolgáltatásban akarnak részesülni, 5 teremben nagyszerűen berendezett

bútorgyári telepét

meglátogatni és a legcsekélyebb vásárlásnál is meggyőződést szerezni, hogy minden versenyt fölülmúló olcsó árak mellett szilárd gyártmányt korszerű, izléses kivitelben csakis

Sátoralja-Ujhelyben, ilyenmü egyedül létező

BÚTORTERMEIMBEN

szerezhetik be. Elsőrendű szakiparosaim közreműködésével azon kellemes helyzetben vagyok, hogy nálam mindennemü künő asztalos- és kárpitos-bútorok valamint fantasie- és dísz-bútorok legelőgansabban teljesen felszerelt urasági szalon-, boudoir-, ebédlő- és fogadótermek részére a most divatozó fanemekben és a legújabb alakban; nemkülönben szalongszorongók különféle szövöttekkel, díszesen kárpitozva, meglepő választékban és oly különböző jutányos árak mellett készletben találhatók, hogy bevásárlását mindenki igényeinek megfelelően teljes megelégedésére a legolcsóbb gyári árban szerezheti be.

Továbbá ajánlom még dúsan felszerelt

tükör- és képraktáramat,

valamint minden nagyságu

koporsóimat,

a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. közönség becses pártfogását és számos látogatást kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Jakobovics Armin.

Wihs Keresztély

CZUKRÁSZ

S.-a.-Ujhelyben, (a megyeházával szemben)

ajánlja a n. é. közönségnek legfinomabb sütemény és tortáit; továbbá kitünő minőségü krém-cukorkáit különként 2 frttól 5 frtig; legfinomabb thea-süteményeit, különféle választékban.

Cognac, legfinomabb francia.

Cognac, Alex. Matignon és társa-féle.

Cognac, J. Sorin és társa-féle.

Cognac, Bisquitt.

Cognac, legfinomabb magyar.

Kapható ezen kívül a legfinomabb Thea, legfinomabb Cuba- és Jamaica-Rum, legfinomabb bel-földi és francia likörök, Benediktiner, fél- és egész keserü (gyomor likörök) Magyar és francia pezsgők. stb

A n. é. közönség kegyes pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Wihs Keresztély.

13-13

Magy. kir. szab. parkétgyár.

Dunkel V. K. Kassa

ajánlja kitünő száraz hegyi tölgyfából készített sokszorosán kütüntetett szalag és koczka parkétáit legjutányosabb árak mellett.

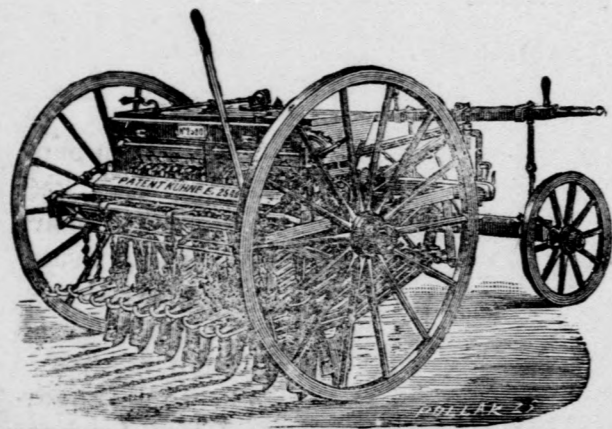
A lerakást a gyár saját lerakói által is eszközölteti

Rajzminták kívánatra bérmentesen szolgáltatnak ki.

Répatermelők figyelmébe !!

Gyár: Mosonban KÜHNE E. Főraktár: Budapest.

(Alakult 1856.) gazdasági gépgyára VI. Váci-körut 21. ajánlja egy és kétvasu ekéit, Laacke-féle hirneves rét- és szántóföld boronáit, Turcsányi-féle szab. kéregtöröt

„HUNGÁRIA-DRILL“

a legjobbnak elismert sorvető gépeit. Répatermelők számára könnyü olcsó sorvető-gépeit, kitünő jó répatvető-gépeit, (különlegesség), ugyszintén mindennemü kapáló és mivelő-eszközeit

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle

valódi tisztított

CSUKAMÁJOLAJ

Maager Vilmostói, Bécsben.

Az első orvosi autoritások által megvizsgálva, könnyü emészthető hatása végett gyermekek részére is, különösen ajánlható; mint legtisztább, legjobb, legeredettebb és általánosan elismert leghatásosabb gyogyszer mell- és tüdőbetegség ellen, gümö, sömör daganatok, bőrkiütések, mirigybetegség, gyüngesség stb. ellen.

1 üveg sárga olaj 1 frt, 1 üveg fehér olaj 1 frt 50 kr.

Kaphatók a gyári raktárban:

Bécs, III. Bez. Heumarkt Nr. 3.,

valamint valódi minőségben Ausztria-Magyarország gyogyszertáraiban és minden nagyobb füszerkereskedéseiben.

Sátoralja-Ujhelyben: csak Z'inszky J. ur gyogyszertárában.

17-18

Sirkövekre feliratok vésése é aranyozása

SIR-EMLEK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Főtucson, a „Vörös ökör” vendéglő épületében.

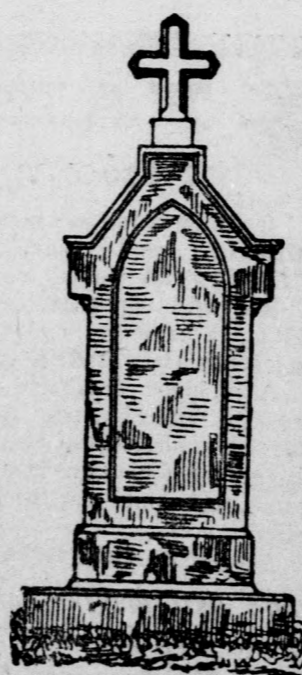
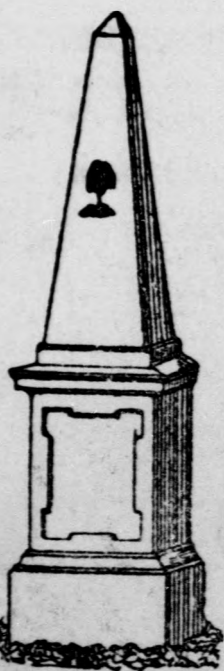
MINDEN IDÖBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,

GRANIT, SZIANIT

és homokkő sarkövet.

Sirkövek újabb tervezése

Jutányos áron készítenek.

Sürgönczim: Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Tk. 2488/1889. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gálszécsi kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincsar végrehajthatónak ismeretlen tartózkodású Sztanek Jenő végrehajtást szenvedő elleni 244 frt 82½ kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehaj-tási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvszék (a varannói kir. járásbírószág) területén lévő Nagy-Dobra községe és határában fekvő, a nagy-dobrai 112. sz. tjkvben 1. sor (123-125.) hrsz. ingatlanból Sztanek Jenőt illető földtulajdonára 175 frtnyi és a nagy-dobrai 113. sz. tjkvben 1-3. sor, 50., 127. és (211-213.) hr. sz. ingatlanból szintén Sztanek Jenőt illető földtulajdonra az árverést 175 és 191 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi márczius hó 26-ik napján délelőtt 10 órakor Nagy-Dobra község (bíró) házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladtni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-kát, vagyis 17 forint 50 krajczárt és 19 forint 10 krajczárt készpénzben, vagy az 1881-dik évi LX. törvényczikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ova-dekképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Gálszécsen, a kir. járásbírószág, mint tkvi hatóságnál 1889. évi november hó 25. napján.

Nadas,
kir. albiró.

S.-a.-Ujhely, nyomtatott a „Zemplén” gyorsajtóján.

Rendkívüli melléklet a „Zemplén“ 1890. évi 7-ik számához.

A közigazgatás reformja.

Zemplénvármegye törvényhatósági közgyűlése által a szabolicsi felirat tárgyában kiküldött bizottság pár nap előtt tartott ülésén ismét csak arról győződünk meg: hogy a tervbe vett — és a kormány tagjainak itt-ott ejtett egyes nyilatkozataiból következtetett — közigazgatási reformnak csak egy sérelmes (?) része lesz, a választási rendszer megszüntetése.

Csudálatos, hogy éppen e mellékes rész lép így előtérbe!

Ugy Szabolcsvármegye felirata, mint a Zemplénvármegye közönsége által 1889. dec. 3-án hozott határozat, az önkormányzat főelveit és kérdéseit agyon hallgatja s tisztán csak a választási rendszer fentartása mellett kardoskodik. Azt egészen elfelejtik, hogy e másodrendű kérdéssel párhuzamosan a vármegyék egyéb, az önkormányzat karakterének pregnáns vonásait magukon viselő, sarkalatos jogainak fentartása és részben visszaállítása érdekében kellett volna lándzsát törniök.

Valóban kivesszék már az emberekből az önkormányzat iránti egészséges érzék; ha itt-ott még föl is lángol egyszer-másszor a vármegyei intézményeket melengető-dédelgető tűz az illető tüzelők inkább a forma mellett buzognak, sem hogy a lényegre igyekezzenek kifejtetni és megvédeni.

És ez a különös jelenség tulajdonképpen mégis természetes!

Hogy is legyen egészséges érzékünk az önkormányzat és közigazgatás iránt, a midőn egészséges önkormányzatunk és közigazgatásunk még sohase volt.

A hány időszak a nemzet életében, a hány kor a történelem szakadatlan folyamában Magyarországon annyiféle közigazgatás és annyiféle vármegye volt. Annyiban azonban mindnyájan meggyeztek egymással, hogy mind rossz volt.

Az 1848. előtti vármegye jellegét a követküldés és utasítás adás teszi meg, tehát tulajdonképpen nem közigazgatási, hanem politikai intézmény. Így aztán ellentétben van saját természetével és rendeltetésével, mert természete és rendeltetése szerint, mint a helyi nemesség testülete, közigazgatási organum tartozott volna lenni. A sok politizálás miatt nem ért rá közigazgatni; politikájára meg nem adott neki semmit éppen ott, a hol e politikának érvényesülnie kellett volna.

A vármegyéknek volt pedig nagy becsületük a mohácsi vész után vagy 200 évig; az ezen időben való pártharcok és belháborúk, melyek az országot három részre tépték, összetömrítették és kifejlesztették a vármegyéket, melyek nem törvény alapján, hanem a viszonyok kényszerítő hatása alatt organizálódtak; egymással, mint önálló hatalmakkal, érintkezésbe és szövetségre léptek, szövetségre még fejedelmekkel is fejedelmek ellen.

A szatmári békekötés után hamar megszűnik ez a dicsőség. A megerősödött dinasztia imponált, a vármegyék készséggel meghajoltak a katonai egység csendes polgári hatósággá alakult.

Hanem egyuttal a dicsőség is oda lett! Ezen időtől fogva a vármegye nagy csendességben éli napjait, zajos vitatkozások, politikai küzdelmek minél ritkábbak.

Pedig azt hiszi magáról, úgy érzi, hogy benne hatalmas politikai erő lüktet, bár fontos politikai kérdésekbe semmi beleszója, még utasításaiban sem tárgyalhatta őket, mert hiszen a külpolitika, a hadügy, a pénzügy, a gazdasági és kulturális politika a király fentartott jogai közé tartozott, melyeket az országgyűlés befolyása nélkül, az alkotmányon kívül intézett. Kérdem, mi maradt hát a vármegyéknek meg az országgyűlésnek elintézésre? Az országos sérelmek ügye, meg a királyi előterjesztések!

A királyi előterjesztésekről a vármegyék mit se tudtak, a követeknek adott utasításokban hát az állandó s conventionális sérelmi pontokon kívül, egy fontosabb kérdés sincs megemlítve. Sőt ha valamely lelkiismertesebb követ valami felmerült fontosabb kérdésre nézve pótutasítást kér, a vármegye gyűlése legnagyobb zavarba jön, annyira tájékozatlanok a legprimitívabb politikai kérdésekben is. S többnyire azt írják neki hogy ily fontos kérdésben egy megye szavazata nem határozván, az ország többi karaihoz és rendjeihez alkalmazkodjanak «atque potioritatem et plurimum votorum sequi student»; ilyen nagy volt a tudatlanság a magasabb politikai képzettséggel nem bíró s a helyi életbe és érdekekbe elmerült megyei elemek körében.

Szeretik mondani, hogy a vármegye a közszabadság védbástya, az alkotmány főbiztosítéka,

azon forrás, melyből a nemzet ezredéves viszonytagságos multjában a létfenntartás megújuló erejét meríti (?) stb. — és valójában valljon, hogy áll a dolog? Valljon átalakultak-e a honvédelem megannyi táborává, valahányszor a hazát ármány, erőszak, küll- vagy beltámadások fenyegették? Valljon képesek voltak-e a nemzet erejét egyesíteni a megtámadott jogok védelmére?

Felelet: nem soha! Tiltakoztak s aztán beadták a derekukat; a nemes vármegyék egytől egyik mind meghajolnak mindig és végrehajtják a törvénybe és alkotmányba ütköző rendeleteket.

Az a „dörgő szózat”, mely ez intézmények csarnokaiban fölemelkedik, mire papirosra kerül — egy két eset kivételével — *gyöngye hangu aláztos kérelemm*é törpül. És az ellenállás e gyöngye módját is p. I. József alkotmány sértő rendeleteivel szemben csak az egy Biharvármegye meri megtenni; a németnyelv életbe léptetésére vonatkozó rendelet ellen — a melynél pedig nemzetölöbbség és alkotmányértelme már nem képzelhető — szintén felirnak itt ott, de azért a nemes vármegyék — a közszabadság, a nemzetiség és alkotmány e nagy fontosságú védbástyái — a kitűzött időpontban egytől egyik kivétel nélkül *némul*tul hivataloskodtak.

A megyék legnagyobb részében oly nagy volt a szolgáltság és meghunyászkodás, hogy nem is mertek ellenkezni s igen ritkán fordulnak elő oly esetek, a midőn a megyék többsége emeli fel szavát a kormány valamely sérelmes intézkedése ellen. Az 1822-ik évi súlyos alkotmány-sértést magukban foglaló rendeleteket az ország 42 vármegyeje szó nélkül azonnal végrehajtja s csak 10 vármegye mer ellenük felírni.

Ilyen védbástyája volt az alkotmánynak a régi vármegye.

Vármegye, mint politikai intézmény nem ért semmit, de mint közigazgatási sem volt megfelelő s nem is lehetett.

A rendi társadalom mindig s mindkor *ellentétben van az állammal*, a mi már magában is lehetetlenné tesz minden közigazgatást.

A rendi társadalom vármegyéjében a rendiség szelleme uralkodik és így nem lehet a közérdek megvalósítására irányozva.

A rendi társadalom vármegyéjének tisztikara a választás folytán szükségképpen a rendi és pártérdek szolgálatában áll; a megye uralkodó elemeivel szemben mint elnéző és kedveskedő jó pajtás kénytelen magát viselni; hivatala biztosságáért kénytelen az elemekkel szemben minden tekintélyt föláldozni.

A rendi társadalom vármegyéjének tisztikara soha és sehohsem volt képes szigorú, részrehajlatlan és gondos közigazgatást teremteni, mert elméleti és gyakorlati képzettség hiányában sejtelmese volt hivatása lényegéről, a közigazgatás gyakorlati feladatairól.

Ezért nem volt Magyarországnak sohase közigazgatása vagy legalább gondoskodásának nyomai sehohsem látszottak.

Az idegenre, a mint az ország határait át lépi, azt a benyomást tette az ország állapota, hogy itt nincsenek hatóságok.

Mindenfelé bizonytalanság, tespedés és nyomorúság; s a mi leginkább feltűnő, az emberek ezt a nyomorúságot annyira megszokták, hogy nemcsak meg nem ütköznek rajta, hanem a többség tudatával és szánalommal tekintenek a művelt külföld nemzeteire, melyek elvesztvén szabadságukat (?) annyira fegyelmeztettek hogy elviselik a törvény uralmát s alávetik magukat hatóságainak s melyek az egyéni önkény és féktelenség korlátozásának árán, a jobbiztonságot, a rendet és jólétet szereztek meg.

De nem csak a tisztviselők hanyagok és tudatlanok, hanem maga a vármegye is erőtlenséges és álmos.

Valami öntevékenységet alig fejt ki, még az autonómia jogával is alig él; a királyi rendeletek regisztrálásán és végrehajtásán kívül egyebet alig tesz.

A vármegyék összes közigazgatási tevékenysége, néhány ár-limitáláson, előfogat kiállításán, primitív igazságszolgáltatáson s — részben — adóbehajtáson túl nem terjed.

Saját autonóm hatáskörében is felsőbb rendeltre tesz csak valamit; minden legcsekélyebb helyi és személyes ügyben a király maga saját nevében és saját aláírásával kénytelen intézkedni, mert a vármegye nem tesz semmit.

Még árva ügyekben és vármegyei költségvetési kérdésekben is mindennemű önkormányzati tett ezen legjellemzőbb autonóm ügyében is a király kénytelen rendelkezni.

Tehát a vármegyék nem csak az alkotmánynak nem voltak biztosítékai, de még csak saját autonóm hatáskörüket sem tudták megvédelmezni.

Ezt még csak meg sem kísérelték.

Türték, hogy az autonómikus önállóság minden attribútumait elszedjék tőlük; türték, hogy saját autonóm jogkörükbe minden lépten nyomon intézkedőleg beavatkozzék egy idegen kormány; türték, mert ez volt a közigazgatás vitelének legkényelmesebb módja.

Szép, de nehéz önlábunkon állni meg; mások által vezetett vagy magunk helyett másokat engedni cselekedni sokkal könnyebb.

És ez a vármegye még a helyi érdekek képviselője sem volt.

A rendi társadalom vármegyéje helyi érdekeket nem ismer; pedig a helyi nemesség „universitasa”: a helyi érdek, a rendi külön érdek zavaros formájában jelenkezik benne; a közérdek nincs felismerve s így a helyi érdekek nem különülhetnek el.

A rendi társadalom vármegyéje az önkormányzatnak (selfgovernment) sem alkalmas eszköze; mert nem képes arra a magaslatra felemelkedni, hogy az állam érdekét, mint közérdeket, saját külön érdekével szemben *öntudatosan* tudná megvalósítani.

A rendi társadalom nincs összhangban az állammal sehoh a világon, és következetesen küzd ellene; választott tisztviselői büszkék rá, hogy ők nem az állam szolgálói, s hogy nekik joguk van azzal szembe is szállni.

Összes tevékenységének végcélja a mentességek és privilegiumok megóvása, tekintet nélkül azok érdekeire, akik ily mentességgel és privilegiummal nem bírnak.

Trencsénvármegye, midőn egy II. József császárhoz intézett feliratában kimondá, hogy a haza polgárainak egyenjogúsításában csak az országot sújtó „gyalázatot” láthat, hosszú időre legkiválóbb színekkel jellemzé a vármegyei intézmény szellemét.

Ezért nem fejlődhetett ki a 48 előtti vármegyében a közigazgatási organumoknak még legkezdetlegesebbje: a község sem, a mely nélkül pedig sem állam, sem közigazgatás, sem pedig különösen önkormányzat és autonómia nem lehetséges.

Ilyen volt ez az 1848 előtti vármegye, a mely után még ma is sok ember sovány; egy minden tekintetben tökéletlen intézmény, mely alakját és szervezetét a viszonyok kényszerítő hatalmának köszönhetette s melynek egy valamivel magasabb állam szervezettel bíró országban semmi helye.

Az 1848-iki törvényhozás, midőn a modern politikai áramlatnak engedve, a vármegyétől a követküldési jogot elvette, egyszersmind az éltető erőt is elvette tőlük.

Lekötötte a vármegye életerét, a melynek lüktetése adott legalább hébe hóba életet a közönségnek.

Amint politikai jogaikat elvesztették, a vármegyék mély letargiába merültek.

És ez természetes; a vármegyék sokkal inkább voltak politikai intézmények, mint közigazgatási közegek.

Legjobban meglátszott ez 1861-ben és 1867-ben, amidőn a vármegyék újra föltámadtak.

A multak emléke föléledt és a politikai élet ereje újra lüktetni kezdett.

A régi alapon álló, de politikai jogaitól megfosztott vármegye a legnagyobb politikai képtelenséget követi el, jelölül annak, hogy politikai szerep nélkül nem volt rationalis alapja, s hogy a parlamentararis kormányformával bíró árlamszervezet körébe bele nem illik.

A közigazgatástól elszakított s arra képtelen vármegye, újra lábra állitva, 1867-ben folytatja azt a szerepet, amelyet 1848-ban el kelle hagynia.

Politizál és csinál ellenzékét a kormánynak.

Aminő indokolt és hazafias tett volt ez egy idegen abszolút kormánnyal szemben, éppolyan politikai képtelenség hazai, felelős parlamentararis kormányforma mellett.

De sokkal könnyebb, mert nem jár veszélylyel; innét van az, hogy a vármegyék sokkal erőlyesebb oppositiot fejtettek ki, sokkal merészebb hangot használtak az 1867-iki magyar felelős miniszteriummal mint annak idején, a legfontosabb alkotmány-sértések korában; a bécsi idegen kormánnyal szemben.

Hát persze! a nézeteknek efféle tulhangos és erőteljes nyilvánitása azzal a másik kormánnyal szemben, könnyen börtönbe, sőt halálos veszedelembé is sodorhatta az illetőt.

Már pedig a vértanuság dicsőséges glóriája után sohase szoktak az emberek vágyakodni.

1867. tavaszán kiadott a jelszó, hogy a vármegyéket »ellenzékileg« kell alakítani.

A képviselőházban kisebbségben maradt képviselők — élükön Tisza és Ghicz — megretiráltak a vármegyékbe, és bekövetkeztenek oly dolgok, amiket a parlamentarismus története még nem ismert.

Megindult az u. n. »megyei mozgalom«.

Az országgyűlési képviselők megyegyűléseken határozatokat indítványoznak az országgyűlés ellen; a vármegyék határozatokat hoznak az országgyűlés ellen; divattá válik és marad a vármegyékre appellálni a képviselőház ellen.

»A megye koordinált a ministeriummal« — harsogtatta Pest megye s az országban ezer torok viszhangozó e politikai képtelenséget.

Sőt még az országgyűléssel is koordinálnak látták magukat és megtörtént, hogy a vármegye amely a legabsolutisticusabb időkben mindig csak *rendeletek*, de *soha törvények* ellen nem protestált: most tiltakozott a törvények ellen, *olyan törvények ellen, melyek hazai felelős kormány és népképviselő által hozattak.* (L. Heves vm. fölrátat ez időből a 67/12. t. c. ellen).

Valóban komikus e poharakban rögtönzött zivatar; és mégis nagy dolog.

Az angol parlament szigorú büntetés alá fogna bárkit, aki a parlament souverainitását ily módon megsérteni merészkednék.

A magyar parlament nem tette; mert az egész u. n. »megyei mozgalom« semmibe sem vette, mint azóta is mindig.

Még az 1870-iki országgyűlés sem látta szükségesnek a korlátozást, mert hiszen ezen ártalmatlan zivatarok ellen nem kell védelem; elmúlnak maguktól.

A helyett az 1870-iki és 1871-iki országgyűlés két irányban igyekezett közigazgatásunkat javítani; elválasztotta az igazságszolgáltatást a közigazgatástól és törvényt hozott a törvényhatóságokról; másrészt megteremtette a községeket.

Hogy ezek a törvények magukban véve sem voltak jók, az bizonyos; de hogy a vármegyék sem voltak képesek a törvény által adott hatáskörben a közigazgatást megfelelőleg teljesíteni, az még bizonyosabb.

Az alkotmányosság visszaállításának hatása alatt nagy lendületet vett közélet, a dolgok és viszonyok új alakulatait hozta létre naponként, melyek folytonos praktikus közigazgatási gondoskodást és intézkedést igényeltek, de erre a vármegyék nem voltak képesek.

Hogy a közügyek fen ne akadjanak, hogy a közkormányzás általában lehetséges legyen, minden új törvény kénytelen volt a vármegyéktől a közigazgatási tevékenységek valamely csoportját elvenni és az intézkedés jogát u. n. állami közlegre ruházni át.

Igy járt p. az adóügy, az utépitészeti ügy részben, az iskolaügy, a közrendészeti ügy stb.

Az 1886. XXI. t. c. 47. § a a—q-ig föl sorolja azon ügyeket, amelyek a közgyűlés, tehát a vármegye hatáskörébe tartoznak.

Ezek között csak a közmunka feletti intézkedés, a tisztviselők fegyelmi ellenőrzése, s a községektől felbevezett ügyek másodfoku elbírálása közigazgatási teendő, vagy valami realis tartalommal bíró jog, a többi csak formalitás.

A többi vagy választás vagy gazdasági teendő. A közigazgatás minden egyéb ágai és teendői ki vannak véve a vármegyék hatásköre alól és át vannak téve a törvényhatósági közigazgatási bizottságok hatáskörébe.

Ez a közigazgatási bizottság a közigazgatásnak és önkormányzatnak kitűnő organuma volna, ha másképen volna összeállítva; úgy mint ma van, torzképződmény, mely se nem állami közigazgatási közeg — mert választott tagjai is vannak — sem nem önkormányzati organum, mert a nem választott tagok benne többséggel bírnak; és végérvényesen nem intézkedhetik.

Kitűnő intézmény volna, ha benne egyetlen tisztviselő se volna, se kinevezett, se választott; akkor aztán igazán önkormányzati organummá lenne, amivé idővel kell is okvetetlen lennie.

Ma a legjámorabb ember se tekintí önkormányzati organumnak.

A régi vármegye legalább politizálhatott és közigazgathatott volna, ha akart volna és értett volna hozzá.

A mai vármegye nem politizálhat és még ha akarna és tudna, sem közigazgathat, mert nincs hozzá joga és hatásköre.

Elkellett tőle mindent venni, de hogy a multból mégis maradjon valami, meghagyták nála a választási jogot; választhatja egynéhány tisztviselőt és bizottságait; intézkedhetik saját gazdaságában, de ott is csak korlátozottan, s azzal vége.

Saját választott tisztviselői felett tulajdonképen még fegyelmi hatósága sincs; végérvényesen rólok nem intézkedhetik; és megeshetik az a komikus eset, hogy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányában a törvényhatóság elsőrangú tisztviselői felett kinevezett állami hivatalnokok hoznak fegyelmi ítéleteket.

Saját választott tisztviselőinek még nem is biztos háttéde; őket a kormány, a főispán vagy más alsóbb rangú állami hivatal üldözésével és nyomásával szemben megvédeni nem képes; ezek kívánságára tisztviselője ellen a »felelősség« minden lépten-nyomon kimondandó s a fegyelmi eljárás megindítandó.

És amellett nagy általánosságban még csak megfelelő tisztviselőt sem kaphat; magának ilyet, gyakorlatok hiányában, még csak nem is nevelhet.

A csekély és nagyon is elégtelen fizetés miatt az alkalmazandókban nem válogathat, mert a vármegyei szolgálatot kevesen keresik.

A fizetés elégtelensége, a sok oldalról való függés és végre a választás bizonytalansága a jobb és képesebb erőket csak kivételesen hozza a vármegye szolgálatába.

A választás nem is jó módja a hivatalok betöltésének; először, mert nem a legalkalmasabb, hanem a legnépszerűbb vagy legtöbb connexióval bírót keresi fel; másodsor, mert a választott tisztviselő nem államhivatalnok és benne nem igen szokott fogékonyaság lenni az állami célok iránt.

Már említettük, hogy a választott tisztviselő szert az állammal esetleg szembe is szállani.

Ép ezért választott tisztviselő mellett rendes közigazgatás nem is képzelhető; a választás a rendi társadalom utolsó maradványa nálunk; és mindenütt másutt a művelt országokban megszűnt a rendi társadalmi szerkezet összeomlásával.

Mi nálunk sincs reá semmi szükség. Nevetéses dolog egy megszűnt rendszer utolsó roncsát konzerválni akarni!

A régi vármegyéhez és a választási rendszerhez csak a multak iránti pietásból lehetne ragaszkodni; de a pietásnak a gyakorlati politikában semmi helye; a gyakorlati államférfit nem a pietás, hanem a célszerűség, hasznosság tartozik vezetni; nem a régít, az ősit tartozik fentartani, hanem a rendeltetésének megfelelő intézményeket, a közérdeket szolgálni tudó szervezeteket tartozik megvalósítani, tekintet nélkül egyes társadalmi körök itt-ott található ellenkezésére.

A közigazgatási tisztviselőket ma már sehol a világon se választják, hanem mindenütt kinevezik; pedig oly széleskörű hatóságú önkormányzattal talán sohase is fogunk birni, mint aminővel — kinevezett hivatalnokaik mellett — Anglia és Poroszország bírnak.

Bismarck bizonyosan szívesen engedné a tisztviselőket választani, csak adnának a porosz kormánynak a »Kreis«-okkal és »Provinz«-okkal szemben annyi beavatkozási és intézkedési jogot, mint amennyivel ami szeretett választási rendszerünk mellett, vármegyei közigazgatásunkba a kormány bír.

És amellett, hiába szeretik a vármegyei rendszer apostolai az ellenkezőt hangoztatni, sohase tapasztaltatott, hogy a választott tisztviselők akár függetlenebbek, akár megbízhatóbbak lennének, mint az állami hivatalnokok.

Az évenként kiderülő sikkasztások vagy egyéb anyagi haszonnal járó visszaélések arányszáma a választott tisztviselők körében magasabb, mint az állami hivatalokban levőknel. Erre kétségbevonhatatlan statisztikai adataink vannak.

Ez különben nagyrészt magának a rendszernek káros kifolyása; a választási rendszer mellett fegyelem és hierarchia a tisztviselők között alig is képzelhető; a rokonság és pajtáság érzete természetesen paralyzálja az alsóbb és magasabb rangú tisztviselők közt levő különbséget, a rend, a hivatali szigor és fegyelem rovására.

A kinevezett hivatalnokok sehol a világon nem gyakorlanak p. a képviselő választások, vagy megyei bizottsági tag választás alkalmával oly pressiót, mint a mi választott tisztviselőink.

Az oly sokszor emlegetett »választási befolyásolás, visszaélések, jogtalan kormányi és hivatali beavatkozás« stb. efféléket majdnem kizárólag a szolgabírák és a befolyásuk alatt álló jegyzők követik el.

És ha igaz az, a mit mondani szeretnek némelyek, hogy »a kinevezés a világtörténelem kiáltó tanúsága szerint a korrupció forrása és a karakter megmérgezője«, akkor Magyarország választott vármegyei tisztviselői a törvények tiszteletének, a pártatlan tiszrehatatlanságnak, az erkölcs és jellem tisztaságának valóságos mintaképei míg a kinevezett bírák és az európai többi civilizált, a polgári szabadság teljes élvezetében levő államok kinevezett közigazgatási hivatalnokai mélyen el kell hogy merülve legyenek a jellemtelenség és a korrupció mocsarába!

Csak hogy a tények az ellenkezőt bizonyítják és mi épen a választási rendszert tarjuk »a korrupció forrásának és a közállapotok megmértelmezésének« és ebben nekünk az egész mivel világra praxisa igazat ad, a midőn közigazgatási hivatalnokokat, *mindenütt minden kivétel nélkül*, kinevezi.

Büszke lehet reá Magyarország és a magyar nemzet, hogy ezen képtelen, sőt veszélyes rendszer mellett és visszas viszonyok között ilyen közigazgatási tisztikarral bír; mely fegyelem és szolgálati pragmatika nélkül, a hivatali tekintély nem nagy fokával, a tisztességes megélhetésre sem elég javadalmazás mellett, még ennyi tisztességgel és jó akarattal szolgálja a vármegyét, mely öreg napjaira még csak a betevő kenyere sem biztosítja!

De épen ezért, mert van jó anyagunk, a melyből fegyelmezett, pontos és gyakorlott hivatalnokokat lehet teremteni, kívánjuk, hogy a vármegyével, a választási rendszerrel, egy elmúlt, önmagát túlélt kor társadalmi szervezetének ez utolsó roncsával mihamarabb leszámoljunk és Magyarországot minél előbb modern nemzeti és jogállammá tegyük, hogy Európa többi szabad államai között elfoglalhassa az őt méltán megillető helyét:

kívánjuk, hogy az avitikus tespedés és particularismus mielőbb megszűnjék és mielőbb a közérdek megvalósítására törekvő, szigorú, pontos és felelős állami adminisztráció hozassék be;

kívánjuk, hogy szemben az adminisztráció ily államosításával a nagyobb községek és a városok a legszélesebb körű autonómiával ruháztassanak fel, hogy így a törvények és rendeletek végrehajtásánál a különös helyi érdekek tekintetbe vétesenek és az állampolgárok részvéte nem csak a törvények hozatalánál, de azok végrehajtásánál is biztosítottassék;

kívánjuk, ha a régi vármegye romjain egy új modern alkotás emeltessék fel, mely egytelő a kulturális és gazdasági önkormányzat organuma, másrészt tisztán, szabadon választott tagokból álló bizottságaiban a hozzá felterjesztett vitás közigazgatási kérdések igazságos bírása s a városok és községek autonom önkormányzati jogainak lelkes védője és szószólója legyen;

kívánjuk, hogy a vármegyék ezen tisztult, modern alakjukban is közérdekű, sőt országos ügyekkel is foglalkozhassanak, azokat megvitathassák, azokra nézve megállapodásaikat kifejezhessék, egymással és a kormánnyal közölhessék és kérvény alakjában a törvényhozás bármelyik házához közvetlenül felterjeszthessék, mert magunk is hisszük és valljuk, hogy a szabad állampolgárok törvényes gyűléseinek határozataiban nyilvánuló szellem és kíváncsalom a közóhaj nyilvánulásának tekintendő és hivatva van arra még parlamentáris kormányforma mellett is, hogy a végrehajtó hatalomnak tájékoztatóul szolgáljon.

Kívánjuk, hogy az egyéni szabadság a hivatalos hatalommal szemben, a közigazgatási jog kodifikálása és a hivatalnokok jogkörének, szabadszelleme, praecis törvényekben és szabályzatokban való minutiosus körülírása és megállapítása által — hathatósan biztosítottassék; és hogy a garanciák a hivatalnokok büntető jogi felelőssége és egy független közigazgatási felső bíróság felállításával lehetőleg fokoztassanak, hogy az állam hivatalnokaiban, a kiket kellő fizetéssel és tekintéllyel tartozik ellátni, pontos és megbízható közzeggel bírnak, kiknek lelkében elevenen él az állam képe, az állami nagy célok, kik átérzik hivataluk nagy fontosságát és képesek e hivatás magaslatára emelkedni, idejüket, buzgalmukat, életüket a közigazgatás nagy feladatainak szentelni!

A közigazgatás belenyul az emberi élet majd minden viszonyába és tevékenysége tárgyait ép ez életviszonyok képezik. Ma, midőn az emberi életviszonyok oly sok változásnak, oly sok átalakulásnak vannak alávetve; midőn a közigazgatási és socialis élet hazánkban oly nagy lendületet vett, hogy Európa egyhangú elismeréssel kíséri, s a pezsgő élet naponként az életviszonyok új meg új alakulatait hozza létre: ma megkívánjuk a közigazgatástól, hogy ne elavult intézmények nehézkes békóiban, a megszokás szűk kerete között mozogjon, hanem eleven éberséggel és gyors tetterővel alkalmazkodjék a gyorsan változó viszonyokhoz, hogy a fentartó és ápoló keze folytonos bőséggel nyujtsa minden egyes egyén számára azon nélkülözhetetlen előfeltételeket, a melyek minden ember szellemi és anyagi fejlődéséhez okvetetlenül szükségesek.

A közigazgatás e nagy céljai nálunk is elérhetők lesznek, csak kettő kell hozzá, t. i. megfelelő közigazgatási szervezetben, egy kis jó akarat és egy kis — elfogulatlanság!

Dr. Ferenczy Elek.